

İfür Gençlik

HÜR BİR TAHSİL, HAKİKÎ BİR HÜRRİYET, DEVAMLİ BİR SULH İÇİN...

YIL: 1 — SAYI: 7

1 MAYIS 1950

FIATI 20 KURUS

İrtica karşısında bizi bulacak!.

CACRI

Memleketimizin içinde bulunduğu ekonomik ve politik çıkmazı müsaait bulan irtica kuvvetleri artık hayâsızca ortaya çıkmış bulunuyor. Mareşalin cenaze töreninde gördüklerimiz bunun en yakın misalidir. 40-50 kişinin üzerine yükletilerek örtbas edilmek istenilen bu meselenin asıl mes'uliyeti, halkımız üzerindeki tahakkümünü hiç olmazsa bir müddet daha devam ettirebilmek için irtica ve onun en tabii müttefik olan Faşizme sarılan müspet ilim ve demokrasî düşmanlarıdır. Siyasî partilerin, emirlerin deki teşekküllerin ve gazetelerin inkilâba bağlılık iddiasıyla yayınladıkları demeçler ve beyannamelemlerle bu gerçek gizlenemez.

Halkımızı afyonluarak kurtuluş yollarını tıkağa çalışan kara kuvvet bütün silâhlarıyla teşhiz edilmiştir.

Genç arkadaş!

Tehlike büyük ve ciddidir. Bütün bunlara seyirci kalıp bir kenara çekilmek irticâin hizmetinde olmak demektir. Atatürk ve inkilâba ihanet demektir.

Biricik çıkar yol vatani, milletini gerçekten seven, kuvvetini ondan alan, kurtuluşunu onun kurtuluşunda bulan devrimci Atatürk gençliğinin irticâa karşı açtığı amansız savaşı benimsemek, onu desteklemektir.

Genç arkadaş! Hür ve aydın gençliğin saflarına sen de katıl..

HÜR GENÇLİK

Onu körükleyenler bugün sahte düşmanlıklarile aydın gençliği aldatamaz

Mareşalin ölümünü bahane ederek irtica İstanbul ve Ankarada bir kuvvet denemesi yaptı. Tekbir çığlıkları arapça ezanlar, tarikatçılar, softalar, sarıklı hocalar, dervişler ilh.. hepsi kendini şöyle bir gösteriverdi. Hâdiseleri iç yüzleriyle gören ve gösterenlerin dışında, halkımızla en ufak bir ilişiği bulunmayan, sadece kâr gâyesi güden, irticâin ve faşizmin hizmetinde ki mürteci basın da iğrenç mahiyetini bir kere daha açığa vurarak bu inkilâb düşmanı hortlayışı, bir halk ve gençlik hareketi olarak tefsire yeltendi. Türk halkını, Türk gençliğini mürteci göstererek kadar hayâsızlaşan bu basının o her günkü hile ve yalan dolu manşetleri bir tarafa, esas mesele şudur:..

Halkımız Fevzi Paşayı İstiklâl savaşımızda mürteci İstanbul hükûmetine yani hilâfete cephe alarak kendisiyle beraber Mus

tafa Kemal'in saflarında empyalizme karşı dövuştüğü için tutar, onu bu bakımdan sever. Gene İstiklâl Savaşından bu yana inkilâbci hamlelerin durdurulup gerisin geriye gidildiğini, yaşama imkânlarının günden güne azaldığını gören halkımız, geç te olsa muhalefete geçtiği için Mareşali gene tuttu, gene sevdi.

Fakat bilhassa son yıllarda farkına vardığı ki, kendilerine tirer kurtarıcı diye baktığı muhalif geçinen teşekküller onu temsil etmiyorlar, hilecidirler, inkilâp aleyhtarı kara kuvvetlerin elinde dansıklı döğüş işler çevirirler. Adı geçen demokrasi sadece bir oyundur. Gene aldatıldığını anlar... Yenisinde... Şaşırıştır... Hayat pahalılığı, işsizlik, hastalık, ölüm son haddini bulmuş tur.

İşte halkımız böyle bir gününde tuttu- (Devamı 6 da)

SEÇİM ME DAVABEŞLER

İ.Y.T.G.D. başkanı talebe, vatandaş olarak seçimden birşey beklenemeyeceğini söyledi

Vatan gazetesinin yaklaşan genel seçimler dolayısıyla muhtelif sınıf ve mesleklere mensup vatandaşlar arasında açtığı «seçim plâtfomu anketi» ne Teknik Üniversite talebelerinden «İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği» başkanı ve dergimizin yazarlarından İlhan Berktaş, bir talebe ve vatandaş olarak aşağıdaki cevabı vermiştir:

«Üniversiteli talebeler her şeyden önce yüksek tahsilin paralı bir zümrenin elinden kurtarılıp halka açılması istiyor.

Bugün memleketimizde hüküm süren ekonomik ve siyasî çıkmaz üniversitelerimize de tesir ederek inkilâpçı ve aydın gençliği mürteci anti demokratik zihniyetin baskısı altında tutmaktadır. Eğitim problemlerimizin halli, bu ekonomik ve siyasî çıkmazın düzenlenmesine bağlıdır.

Geçen 4 yıldaki faaliyetleri meclisteki durumları nihayet seçim kampanyaları mevcut partilerin müspet bir program ve görüşe sahip olmadıklarını göstermiştir.

Aralarında program bakımından esassız bir ayrılık bulunmayan bu partilerin, iktidara hangisi geçerse geçsin, bu durumu düzeltebileceğine kani değiliz. Biz, halkın menfaatlerinden kuvvetini almayan bu partilere değil, halkımıza, inkilâpçı ve aydın gençliğe güveniyoruz.»

Harç dâvamız

Paralı yapmak suretile öğretimi sadece kesesi dolgun bir zümrenin metâi haline getiren memleketlerde, öğrenciler, harç sisteminin kaldırılması için devamlı mücâdele etmektedirler.

Üniversitelerimizde harç sisteminin kabul edilmesinden beri yurdumuzda da dar gelirli ailelerin, köylünün; işçinin, yâni bu memleket halkının %95inin çocuklarının zaten dar olan yüksek tahsil imkânları bir kat daha daraltılmıştır. Bu meseleyi ilk defa ele alan İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinin, harçların kaldırılması, hiç olmazsa sembolik bir miktara indirilmesi için yaptığı müracaata —esbabı mucibesiz bir cevabın talebe efkârını tatmin edemeyeceği bildirilmiş olduğu halde— (Devamı 7 neide)

Kuruluğunun 10 uncu yıldönümünde

Köy enstitüleri ve Mahmut Makal

Bugünlerde Köy Enstitülerinin onuncu yılı kutlandı; Halbuki bu müesseselerin on yıllık tarihi pek kutlanacak gibi değil. Enstitüler büyük emel ve iddialarla kurulmuştu. Memleketin ezeli, köyü kalkındırma davası bu yoldan halledilecekti. Modern ziraat usullerini ve demircilikle doğramacılık.. gibi küçük sanatları öğrenen Köy Enstitüsü mezunu tayin edildiği köyde örnek bir ziraatçı olacak, bu yeni usulleri ve sanatları köye sokacak ve yerleştirecekti.

Bir netice almak bakımından on yıl kâfi derecede uzun bir zamandır. Bu müddet zarfında köylerimizin kalkınmak şöyle dursun, bilakis hayat standardı bakımından gerilediği, daha da fakirleştiği görülüyor. Bu şekilde köyü kalkındırma davasının iflâsını derinden duyan genç köy öğretmeni Mahmut Makal küçük kitabıyla bu hakikâti haykırıştır. Kendisini hapishanede ziyaret eden gazete muhabirine diyor ki: «Bize beş yıllık öğretim hayatımızda şu nu aşılamıya çalıştılar: Köye koşunuz, köyü cehaletten; pisikten ve sefaletten siz kurtaracaksınız. İşte dip lomalarımızı alırken kısaca bu üç kelime ile ifade edilen idealimiz adına anc içtik... Üçüydür durmadan didindim. Gündüz çalıştım, gece kendimi, vicdanımdan gelen sesi dinledim. Kararım şu oldu: Bu davâ bir iki kişinin gayretile halledilemez. Onu bütün milletin gözü önüne sermek lâzımdır.»

Mahmut Makal kitabından «göçünar» bulunduğuna hayret ediyor. Hakikatlerin anlaşılması ve anlatılması istenmediğini bu on yedi yaşındaki tecrübesiz köy çocuğu ne bilsin?

Köy Enstitüleri köy kalkınma davasını zaten halledemezdi. Zira sosyal değişme ve gelişme bahsinde eğitim ancak yardımcı bir vasitadır. Köylerimizin ekonomik ve teknik durumu şumullü ve sistemli bir şekilde geliştirilmedikçe ve diğer bütün kültür

vasıtaları seferber edildikçe; okul kendi başına bir iş göremez.

Köy Enstitülerinin kuruluşu bu bakımdan hatalı idiye de, yeni bir tip eğitim müessesesi olarak şüphesiz ki, hayırlı ve ileri bir adımdı. Orta okul ve liselerin kitabı ve ezberci öğretimine karşılık köy enstitülerinde nazariye ve taktikatin birbirine bağlandığı ve birbirini tamamladığı bir öğretim sistemi güdülyordu. Orta okul ve liselerde görülen otoriter disipline karşılık Köy Enstitülerinde daha demokratik bir disiplin tatbik ediliyordu. Öğrencilerle öğretmenler arasında bir iş birliği ve arkadaşlık münâsebeti vardı. Fikri tecessüs, öğrenme hevesi ve serbest münâkaşa havası Enstitülerin başlıca vasfı idi. Küçük kitabı umulmadık akisler bırakan Mahmut Makalda büyük bir kitap ve okuma merakı görüyoruz; bu hal, bir Köy Enstitüsü öğrencisi veya mezunu için istisnai değildir. Köy Enstitüsü öğrencilerinde şehirlerin liseli hattâ üniversiteli gençlerinde az rastlanan bir kitap sevgisi ve öğrenme merakı görülyordu. Köy Enstitüleri köy kalkınması davası bakımından değil, fakat Eğitim hayatımızın ve müesseselerimizin gelişmesi ve ilerlemesi bakımından ümit verici idi.

Bu durum 1946 ya kadar devam etti. Memleketimizin siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarında beliren gerileme hareketi Köy Enstitülerine de geldi çatı. 946 seçimlerinden sonra Reşad Şemsettin Sirer Eğitim Bakan oldu. İlk iş olarak Enstitüleri adeta tarumar etti. Bu müesseselerin kurucusu İsmail Hakkı Tonguç'u ilk öğretim umum müdürlüğünden, bir çok değerli öğretmenleri de Enstitülerden uzaklaştırdı. Enstitü kütüphaneleri tarandı, «muzır» kitaplar kaldırıldı. Hasanoğlu Köy Enstitüsünün yüksek kısmı dağıtıldı. Kısaca Enstitülerin kolu kanadı kesilip kuşa benzetildi. Memleketimizin eğitiminde yeni bir ç

Hapishane mukayyidi

Yanarak
yanarak parmakları şerarelerden
insan yüreklerine dokundu bu elleri

yirmi beş senedir
yani bir rubu asır

hapishane kaleminde mukayyit kulunuzun
insan oğlunun ömrü

belki lüzumundan fazla kısa
belki lüzumundan fazla uzun,

Bir tek daha içelim.

«Ağ amaktan!...»

ağlamaktan yine zehr oldu şarabım bu gece.»

Kalktı Bebek tramvayı Eminönünden;

zifiri karanlık Balık pazarı.

Meyhanenin camlarında yağmur yağıyor.

«Ruhum,

havada yaprağa döndürdü rüzgâr beni!...»

Mualim Naci merhum:

«Bu hayı huy

Bu hayı huy neden?..

Ve insanlar neden dolayı

şu tabakta yatan uskumru gibi mahzun...»

Kıyamet günü

Kıyamet günü bir suali var azraile

hapishane kaleminde mukayyit kulunuzun...

Bir tek daha içelim...

Hiç adam asılırken gördünüz mü?..

Yarın bir tane asacağız

şafakla beraber.

Abdülhamit

atardı tıbbiye talehelerini Sarayburnundan.

Akıntı götürmüş çuvalları bulamadılar.

Çok adam

çok adam asıldı hürriyette.

Eskiden köprübaşında asarlardı,

bugün Su'tanahmette.

Bir tek daha içelim.

«İstanbul şehrinin yoktur menendi,

ademin canlar katar abu havası canına...

demiş

demiş şair Nedim efendi.

ğır açılması ümidi de böylece ortadan kalktı.

Mahmut Makal, Köy Enstitülerinin bu ilk devresinin mahsulüdür. Ondaki okuma yazma sevgisi, görüş kudreti ve gördüklerini ve düşündüklerini söyleme cesareti yukarıda da belirttiğimiz gibi Enstitülerin ilk devrede geliştirdikleri hasletlerdir. Bunlar sayesinde Mahmut Makal köyün gerçeklerini görebilmiş, bu görüşlerinden doğru bir sonuca -köyü öğretmenin kalkındıracağı sonucuna- varmış ve bu gerçeklerle götürdükleri sonucu açıkça yaz-

mak cesaretini göstermiştir. Mahmut Makal, kitabında, çıkar yol göremiyor ve gösteremiyorsa, bu derece bir olgunluğu 17 yaşındaki bir gençten beklemek insafsızlık olur. Mahmut Makal gibi kafası uyanık ve sağlam ve kafasıyla hayatını köy dâvasına vakfetmeye gönüllü köy çocuklarının yetişmesi memleketimiz için bir kazançtır. Şimdiden sonra Köy Enstitülerinde Mahmut Makallar pek yetişmeyecektir. Zaten yetişmesi istenmediği içindir ki, Enstitüler bugün kü hale sokulmuştur.

F. SABRİ

Akademide neler oluyor

Güzel Sanatlar Akademisi ötedenberi öğrenci hakları - rın en az tanındığı ve riayet edildiği bir yüksek okulu - muzdur. Öğrenciler bir der - nek kurmak için uzun za - mandanberi çalışıyorlardı. Fakat, 1939dan önce kabul edilmiş olan, müphem, hattâ içinden çıkılmaz ifadelerle dolu olan talimatname hü - kümeleri gereğince «**Akade - mi öğrenci Derneğinin tabii başkanı akademinin müdü - rü**» olmaktadır. Bu durumda kuracakları derneğin öğren - ci haklarını koruma yolun - da hiç bir mustakil ve müs - pet fanksiyonu olamayacağı nı bilen öğrenciler her sefe - rinde bu düşüncelerinden vazgeçtiler.

1948 - 49 yılı başında - ta limatnamenin hükümleri ay - nen baki kalmasına rağ - men - müdürün, öğrenci der - neğinin faaliyetlerine her - hangi bir surette müdahale edilmeyeceğini bildirmesi ü - zerine dernek kuruldu. Ta - bii olarak bu söz lâfta kaldı. Böylece derneğin en büyük muvaffakiyeti, yılda bir «**halo**» hazırlamaktan ileri gidemedi. Bu yıl kongrenin büyük ekseriyetiyle seçilen idare heyeti el altından ya pılan tazyiklerle istifa etti - rildi; ikinci defa, seçilen i - dare heyeti de beğenilmedi ve o da aynı şekilde iş göre mez bir hale geldi.

Kendi meseleleri ve sanat problemleri üzerinde kafa yoran, fikrî hamleler yap - mak isteyen öğrencilerin ba - zı dergilerde yazı yazması ve düşüncelerini halk ve talebe efkârına anlatması da bir kabahat oldu. İdareciler akademi öğrencilerini önce uzun, uzun ve ısrarla sorgu - ya çekerek faaliyetlerini baskı altında tutmayı ümit ettiler. Fakat bununla istek lerine erişemeyince yayın yapmalarını tamamen yasak ettiler. Halbuki bu, bütün va tandaşlara kanunla veril - miş bir hak olup, suçu is - tilzam edecek bir hâl zuhû runda karar verecek yetkili makamlar akademi idaresi değil, ancak mahkemeler - dir. Şunu da belirtelim ki, akademili arkadaşlarımızın yazıları ve çıkardıkları der - giler alkışlanmağa lâyük bir teşebbüstü ve memleketimiz deki önemli bir boşluğu da kendi çerçevesinde doldur - mağa gayret ediyordu.

Gene çalışan, daha bilgi -

li öğrencilerin, arkadaşları - na faydalı olacak konferans ve konuşmalarına engel o - lundu.

Akademi öğrenci derneği - nin, kurulacak Yüksek Okul lar Birliğine ve onun vasıta sile federasyona katılması - na müdür tarafından karar verildi, temsilciler de gene müdür tarafından seçildi.

Bu şekilde kurulan birli - ğin öğrencileri ne dereceye kadar temsil edeceği ve öğ - renci haklarını ne dereceye kadar koruyacağı açıktır.

Son zamanlarda akademi müdürü, gene akademiden mezun genç sanatkarların okul bahçesine girmelerini bile yasak etti. Böylece öğ - rencilerin ağabeylerinden genç sanatkarların da hoca - larından faydalanmalarına set çekildi. Genç sanatkar - lar arkadaşlarını ve hocala rını görebilmek için akade - mi kapısının dışında bekle - mek veya bahçenin demir parmaklıkları arasından ko - nuşmak mecburiyetinde bira - kıldı. Hiçbir hoca veya öğ - rencinin bu keyfi karardan memnun olamayacağı tabii - dir.

Ayrıca belli bir öğretim sis - temi olmaması ve hocaların aynı düşünce ve sanat görüş lerine sahip bulunmamaları öğrencileri çok müşkül dü - rumlara sokmaktadır. Bu yüzden gerek ders yılı için de yapılan primli konkurlar da, gerek mezuniyet kon - kurlarında alınan neticeler birbirini tutmamaktadır. Me selâ bir öğrenci kendi hoca sından altı yıllık öğretim sü - resi içinde çok yüksek not - lar alarak sınıf geçtiği halde mezuniyet konkurunda iki yıl üstüste sınıfta kalabil - mektedir.

Primli konkurların ne ticesi de aynı şekildedir:

Mimarî Bölümünde:

Aynı olaylar mimarî bö - lümünde de daha fazlasile görülmektedir. Bunlardan birkaçı şunlardır:

Öğrenciler «milli mimari yardımcı dersi» nden iki yıl üstüste sınıfta bırakıldılar. Sonradan dersin ve öğretim şeklinin yanlış tatbik edildi ği anlaşılarak öğrencilerin hakları tanınmışsa da kay - bedilen vakitlerin telâfisi ta - biidir ki mümkün olamadı.

Bu vakıa karşısında idare - ci ve hocalara karşı azalan itimadı tamamen ortadan kaldıran bir haksızlık daha yapıldı. Mezuniyet konu - runda öğrencilere not tak - dir edilirken talimatname yanlış tatbik edildi ve 11 öğ - renci bu yanlış tatbikatın kurbanı olarak sınıfta bira - kıldı. Bu öğrencilerin bütün ikazlarına rağmen bu yanlış yolda devam edildi ve yapı - lan müracaatlar göz önüne alınmadı. Fakat hiç bir şey den yılmadan ve medenî ce - saretle haklarını aramaktan vazgeçmeyen öğrenciler **Da niştay'a** başvurdular ve e - meklerinin karşılığı olan dip lomalarını ilâmla aldılar. İşin tuhaf tarafı, **mimar ola mazlar** diye diploma verilme yen öğrencilerin bazıları, ta limatname doğru tatbik edil diği zaman iyi derece ile me zun olmuşlardır. Arkadaşla rımızı tebrik ederiz.

Ne yazık ki, haksızlıkları ve keyfi hareketleri sabit olanlar halâ akademiye ida reye devam ediyorlar.

I. KADRI

T M T F kongresi

(Baş tarafı orta sayfada)

nın bütün demokrat ve ileri kuv vetleri, birkaç bezirgânın menfa - atı uğruna insanlığı harbe sürük - lemeğe çalışan, harp kıstırtıcılığı yapan emperyalizmle mücadele e diyor. Bugün dünya gençliğinin en önemli problemi budur, barışın korunmasıdır. Durum böyle iken federasyon WAY ye ne sunuyor. Harb kıstırtıcılığı....

Bir kaç ay önce İstanbula ge - len WAY genel sekreterinin gaze tecilere verdiği beyanattan da an - laşılıyor ki, yukarıdaki görüş W A Y'nin esas karakteridir Bu da gösterir ki WAY bütün dünya gençliğin değil sadece bazı mem -

leketlerdeki, hâkim zümrenin men faatlerini gençlik yönünden destek leyen teşekkülleri temsil etmekte - dir:

Türk tezinde birinci madde «WAY nin Birleşmiş Milletlere bağlı konsültatif komisyon haline ifrağı» dır. Dünya milletleri ara sında iş birliğinden tamamen uzak ve dünya gençliğinin küçük ve muayyen bir kısmını temsil eden bir teşekkülün Birleşmiş Millet - lerde yeri olamaz.

Türk tezinin üçüncü maddesine gelince «WAY nin kendisine bağlı teşekküllerin seyahatlerinde her memleketin tenzilât yapmasını te - min» dir. Teklif ilk bakışta par

Harç dâvamız

(Baştarafı 1 inci de)

tekliflerinin uygun görülme diği şeklinde bir cümle ile ce vap verilmiştir.

İşte böyle günün en önem li öğretim problemlerinden birini teşkil eden ve talebe - nin müşterek bir dâvası hâ line gelen harç derdi geçen lerde İktisad Fakültesi 1 ve 2 inci sınıflarının münâzara konusu oldu. Derme çatma bir jürinin reylerine istinat ettirilen bu münâzarada «Harç sistemi kaldırılmalı -dır» tezini kuvvetli ilmi esas lara dayandıran 1 inci sınıf ekibi, münâzara tekniğinin icaplarına diğer ekipten çok daha uygun bir savunma yaptığı ve dinleyici öğrenci lerin alkış ve oylarını topladı ğı hâlde, kaybetti. Jüri a - zâlarından birine bu mağlû - biyetin sebebi sorulduktâ şöyle bir cevap alındı:

— Azalan tesir kanunu!

Bu lâf orada bulunan öğ - rencilerin hepsini güldürdü.

Şu yukarıdaki misâl gös - teriyor ki, velevki bir münâ zarada dahi olsa, bu önemli mesele, işine gelmeyenler ta rafından benimsenmemekte dir. Bu gerçek karşısında Fa külteler öğrencilerine şu yol üzerinde yürümek düşüyor: Birleşerek harç sisteminin kaldırılmasına savaşmak!

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği Üniversite talebesinin bu hususta kendi sine yardımcı olacağından e min bulunmakta ve harç sisteminin kaldırması için so nuna kadar mücadele etmek azmini taşımaktadır.

I. Berktaş

lak görülmüyor. Fakat bugünkü şartlarda hiç de parlak değil, Bir defa teklif sadece WAY ye ü ye teşekküller için yapılmakta, inhisarcı bir zihniyet taşımakta - dir. Bunun bütün talebeler için kabul edildiğini farzetsek bile, tatbik imkânlarını düşünersek bundan bir avuç beyzadenin fay dalanabileceğini görürüz.... Talebe geçim derdindeyken talebe hayat şartlarının zorluğu, harç mas - rafları ve eğitim sistemindeki türlü düzensizlik altında ezilirken ona tenzilâtta bahsetmek gülünç tür....

Hepimiz muhtelif memleketleri gezmek görmek isteriz. Fakat ön ce büyük talebe yığınlarının gün lük dertlerini gidermeğe çalışalım. Kuvvetlerimizi hakiki talebe men faatlerinin savunulması yoluna yönetelim. Elbet bir gün çoğunlu ğun faydalanabileceği seyahat ler kabil olacak bütün dünya tale beleri birbirlerini kucaklayacaktır.

IUS konseyinden neler öğrendik?

(Baş tarafı orta sayfada)

temellendirilmiş olan ve doğrudan doğruya her memleket teki talebe meselelerine tatbik edilebilen bir program hazırladı. Dördüncü olarak da, bu Konsey Amerikalı talebeler için başka bir cihetten önemli idi; çünkü onların grubu kurul toplantılarında biz, Amerikalı talebelerin bir yığın çetin problemlerle karşı karşıya olduğu - muz bir zamanda vuku buldu.

Dünyadaki talebeler ait problemlerin mahiyetini merak eden kimsenin Konsey - de ortaya konan malzeme zenginliğinden faydalan - maması imkânsızdı. Bu malzemedan haberi olan kimse IUS in siyasetinin anahtarını anlamakta ve bu siyasetin tesirli bir şekilde gerçekleştirmesiyle ilgili bütün talebeler için önemini takdir etmek te yanılmıyacaktır. Diğerleri ni gölgede bırakan bir vakıa varsa, o da bütün demokrat talebelerin problemlerinin birbirinden ayrılmıyacağı ve bu problemler üzerinde durmayan ve kendilerini dünya talebe birliğinden ayırtan talebelerin, şuurlu veya şuursuzca kendileri ve mensup oldukları kütüphaneler için hür, tam ve sulhçu bir eğitime mani olduklarını açıkça göstermesidir.

Dünya talebelerinin belli başlı ihtiyaçları ve gayeleri birbirine benzer.

Bununla beraber bu gayelere ulaşmakta talebelerin karşılaştıkları engeller bulundukları yerlere göre değişir. Sömürge, yarı - sömürge olan veya baskı kullandırılan yerlerde, talebeler millî bağımsızlık ve eğitim sisteminin gelişmesini sağlayacak bir ekonomik durum temin etmeğe çalışır.

Bir eğitim sistemine sahip olabilen talihli talebeler de ilk olarak eğitimin faydası, uygunluğu, harçları, programların muhtevası ve idare cihazındaki talebe müesseseleri mesaleleriyle meşgul olurlar. Bütün talebeleri temsil eden IUS, bütün bu problemlerle ilgilienmelidir. Bununla beraber barışın temini problemi bütün diğerlerinin başında gelir. Barışın korunması IUS in kuruluşunun temel gayelerinden biri idi ve bugün talebelerin karşılaştığı en çetin problemdir. Hiç bir eğitim sistemi barışsız

gelişemez.

Konseyde bu meselelere ait pek çok malûmat toplanmıştı IUS'in programı da üç büyük gayeye yönelmişti: Barış, bütün halkların millî bağımsızlığı, ve eğitimin demokratlaştırılması. Bu gayeler dünyanın her yerindeki talebelerin temel ihtiyaçlarını ve haklarını temsil ediyor. Konseyde hazırlanan program İ. U. S.'in bu gayelerini sağlanmasındaki tesirini arttırmak esası na dayanıyordu. Bu program bütün talebelerin dikkatine, desteklemesine ve faal olarak iştirakine lâyıktır.

Biz, yatılı yatisız Tıp Talebeleri Birliği, Tıp talebelerinin ve genç hekimlerin tam bir eğitim görebilmeleri, bu eğitimin bütün sınıflar için mümkün olabilmesi, ekonomik ve sosyal engelleri yene mesisi için giriştiğimiz harekette öğrendik ki, eğer muvaffak olmak istiyorsak talebe arkadaşlarımız, hocalarımız ve vatandaşlarımızla ısrarla ve iş birliği yaparak çalışmalıyız. Akademik hürriyet eğitimin ticarileştirilmesi ve toplumun eğitim üzerinde yaptığı baskı gibi problemlerle uğraştığımız müddetçe gördük ki, bu problemler beynelmilel talebe durumundan ayrılmaz. Biliyoruz ki, Amerika talebe topluluğunun üyesi olarak bizim gayelerimiz, dünyanın bütün talebeleri mü kemmel ve barışçı bir eğitimden aynı şekilde faydalanmadıkça; elde edilemeyecektir. IUS bizim arzularımızın beynelmilel bir seviye de ifadesi oluyor, O, bizim faaliyetimize beynelmilel bir destek teşkil ediyor.

IUS talebeler arasında tecrübe ve malûmat mübadelesi temin etti. Bu bilgiye dayanarak talebelerin ihtiyaçlarını tatmin etmek için sarfettikleri gayreti destekleyen bir program meydana getirdi. Tecrübelerimiz gösteriyor ki, IUS'e iştirak etmek A.B.D. nin talebeleri için çok faydalı olacaktır. Böyle bir iştirak Amerikalı talebelerin problemlerini başarılı bir şekilde ele alması için zorunludur. Bundan başka, Amerikalı talebelerin beynelmilel talebe topluluğuna çok faydalı şeyler katacaklarına inanıyoruz.

Taban tabana zıd...

MTTB Ed. Derneğinin gayelerini açıklıyoruz

Son günlerde yurt ve dünya basınının tarihin en büyük adli hatası diye vasıflandırdığı Nazım Hikmet davasının «İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği» en önemli bir memleket meselesi addederek bir kaç telgrafla malûm makamlara protestoda bulunmuştu. Bu hareketin en büyük manası meseleyi bir hak ve hukuk münakaşasının neticesi olarak ele almasıydı.

Milli Türk Talebe Birliği seri hatlarındaki beyannamelerinden birinde (Cumhuriyet - 16.IV.950) hiçbir utanç duygusu taşımaksızın - bu meseleye ait bildiklerini tek rar ederken - İ. Y. T. G. D. ine de saldırıyor. Üzerinde ayrıca durulması gereken birçok demagojiden sonra: «Şunu da hatırlatırız ki, diyor; Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinin prensipleriyle bizimkiler taban tabana zıddırlar.»

Mademki öyle.. Biz de İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği - nin ana nizamnamesinde benimsemiş prensiplerin belli başlılarını taban tabana zıt bir şekilde sokarak Milli Türk Talebe Birliğinkilerini elde ettik. Halk oyuna ilân ediyoruz. İftihar etmek onların hakkıdır.

«Önsöz»: Üniversiteli ve Yüksek Okullu Arkadaş:

Türk gençliğinin yüksek haslet ve kabiliyetlerini yurd ve dünya ya tanıtmaya mani olmak, bu günkü şartlar içinde okuma gayretimize engel olan birçok ihtiyaçlarımızı imkân nispetinde arttırmak ve birbirimize karşılıklı yardım ellerimizi uzatmamak büyük Atamızın bizlere emanet ettiği Cumhuriyetin biz gençliğe vermiş olduğu haklardan vazgeçmek her türlü ilerilikle yılmadan savaşarak daima geriye ve daima karanlığa doğru güvenli adımlarla yürümek amacile (bazı teşekküllerin himayesinde) M. T. T. B. kurulmuştur.

Sunduğumuz ana nizamname - mizdeki gayeler bu günkü şartlar içinde bir çırpıda yapılvarecek kadar kolay değildir. Fakat kıymetli yardım ve çalışmalarınla her güçlüğü yeneceğimize ve kısa bir zamanda bir çok kötü işler başarmaya inanıyoruz.

Bu birlik senin en geç kurulan kendine ait olmayan birliğindir. Ona üye ol...

M. 2 - Mevzu ve gaye: Mevzuu, İstanbul üniversite ve yüksek okullarındaki öğrencilerin her bakımdan dünya çapında bir olgunluğa ulaşmasını gerektiren imkânları yok etmek, ve gençler arasında şuursuz ve menfi bir bir

lik ve gayri samimilik yaratmaktır.

«Talebelerin ilim ve sanatın bütün şubelerinde kabiliyetlerini geliştirmek imkânlarını baltalamak maksadiyle herkesin istifadesine açık kütüphane, okuma odaları, atölyeleri yıkmak.»

«Güzel sanatların bütün kollarında talebelerin istidatlarını aksettirecek konserler, resim ve heykel sergileri, sahne gösterileri, şiir ve edebiyat saatlerini asla tertip etmemek.»

«Derneğin umdelerini sahifelelerinde aksettirecek, talebelerin hak ve menfaatlerini emirle baltalamaya yarayacak, fikir ve sanat hamlelerini köstekliyecek bir mecmua neşretmek.»

«Talebelerin fikir gelişimini menfi bir şekilde geriye ve kötüye doğru sevk etmek amacile çeşitli mevzuatı üzerinde münazaralar tertip etmek ve bunlardan ummun işini bozmağa yarayacak olanları broşür halinde neşretmek.»

«Yoksul talebelere kitap ve diğer ders ve laboratuvar levazımâtını temine kati surette mani olmak.»

«Kültür, müzik, sanat ve sporla ilgili gençlik hareketlerini kösteklemek için yurd içinde ve dışın da sık sık temaslardan kati surette kaçınmak ve böylece talebelerin yurd ve dünya ile olan ilgisini azaltmak.»

«Her türlü ileri fikir ve hareketlere karşı savaşmak» «Saf bir ırka mensup olduğunu yüzde yüz kan tahlilli raporile isbat etmiş bulunan ve bu nizamnameye uygun hareket edeceğine söz vermiş bulunan muayyen bir kısım Üniversite ve Yüksek okul talebesi birliğe üye olabilir.»

Hür Gençlik

AYLIK DERGİ

Sahibi ve Neşriyatı Fiilen

İdare Eden:

NIHAD SARGIN

Abone Şartları:

12 sayısı: 200 Kr.

6 sayısı: 110 Kr.

Dış memleketlere 2 mislidir

İdare yeri: Süleymaniye Mimar

Sinan Caddesi, No: 114

Her türlü muhaberat P.K. 47
Aksaray — İstanbul

Baskı: Onan matbaası

HAYATI VE ESERLERİ :

Nâzım Hikmet 1901 de Selânik'te doğdu.(+) Dedesi,bir divan şairi olan Mehmet Nâzım paşa.Babası,Selânik mesalih-i ecnebiye müdürü Hikmet Nâzım . Annesi,ressam Ayşe Celile...Yani Nâzım Hikmet,sanatkâr bir ailenin çocuğudur.İlk şiirlerini henüz ondört yaşında iken yazmaya başladı.Bu şair yaradılışlı çocuğun ilk sevgilisi,deniz ve denizcilikti.Orta tahsiline İstanbul Heybeliada denizcilik okulunda başladı.Fakat daha ilk mısralarında kendisini gösteren azatlık aşkının tesiri altında,o zamanın askerlik anlayışı ile uyuşamadı ve okuldan ayrıldı.

Birinci Dünya Harbinin ağır şartları,Türk Kurtuluş Savaşını hazırlıyan hâdiselere doğru gelişmiş bulunuyordu.Nâzım bu devrede yazdığı şiirlerle.emperyalistlerin memlekete çullanışları karşısında duyduğu burkuluşu terennüm ediyordu.Onun bu ilk şiirleri arasında şunları sayabiliriz : Edirne ve Bursa'nın düşüşü üzerine yazdığı " İki hemşire " , Türk halkının kurtuluş mücadelesine davranışını dile getiren " Kırk haramilerin esiri " , irticaa karşı ilk ateş püskürmesi diyebileceğimiz " Kara kuvvet " , Anadolu'ya objektif bir bakış olan " İnebolu " , taassuba meydan okuyan " Mukaddes kitap " ve nihayet " Yaralı hayalet " .

Nâzım, Mondoros Mitarekesinden sonra 1919 da İnebolu'ya geçerek Millî Kurtuluş hareketine katıldı.Ankara'da bir müddet aktif olarak çalıştıktan sonra,1920 de Batum yolu ile Moskova'ya gitti.

Onun Moskova'ya gidişi tesadüfi değildi.Nâzım,henüz pek genç olmasına rağmen,büyük komşu memleketinde 1917 de başarılan ve yüzelli milyondan fazla insanın kaderini değiştiren,yarım asırlık işçi sınıfı mücadelesinin mahiyetini biliyordu.Hele Çarlık Rusyası ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki tarihi gerginliği tamamen inkâr ederek,Türk Kurtuluş Hareketinin Sovyetler Birliği tarafından sempati ile karşılanması ve geniş ölçüde yardımları,genç Nâzım ' ı, Lenin - Stalin

(+) Bazı kaynaklarda,1903 de İstanbul'da doğduğu kayıtlıdır.

nesline bir kat daha hayran bırakmıştı.

O artık kendi istikametini ve şahsiyetini arlıyordu. Moskova Halk Üniversitesinde Edebiyat, iktisat ve sosyoloji kurlarına devam eden Nâzım , nihayet ustasını da buldu ; Mayakovski ile tanıştılar. O zaman kendi dramının ruh sancıları içinde 1917 ihtilâlini ve sonuçlarını kudretle dile getiren Mayakovski'nin, Nâzım'ın üzerinde kıymetli tesirleri oluyor. Nâzım Hikmet'in, bu gerçeği her fırsatta şükranla tekrar ettiği ve " Benim ustam Moskova'dadır." dediği söyleniyor.

Nâzım, henüz Rusçayı iyice öğrenemeden, onun tesiri ve tarzı ile yazdığı ilk Marksist şiirlerini Türkiye'ye yolluyor. Türk proleterlerini kucaklayan bu şiirler Türkiye'de çıkan " Aydınlık " , " Orak-Çekiç " ve " Yeni hayat " adlı ileri fikirli dergilerde yayınlanıyor. Onun , henüz doğuş halinde ve teşkilâtsiz olan Türk işçi sınıfına tercüman oluşu ve memleket aydınlarının dikkatini çekmesi, bu suretle başladı. Fakat İstiklâl Mahkemesi 1923 de, Kurtuluş Mücadelesi içinde "Amerikan mandasını kabul etmek" propagandasına göğüs geren progresif evlâtlarını ceza landırırken, Türk halkının mesut geleceği hesabına Moskova'dan cesaretle konuşan Nâzım Hikmet de unutulmadı. Onu gıyaben yargıladılar, önce 15 seneye, 1928 de aynı cezayı hafifletmek suretiyle de üç ay müddetle hapse mahkûm ettiler.

Türk emekçileri , Kurtuluş Mücadelesi zaferle sonuçlandıktan sonra da, toprağa ve medeni haklarına kavuşamadılar. Nâzım, onların aktif mücadelesinden uzakta kalmanın acısı ile çırpınarak, 1928 yılı sonuna kadar Moskova'da kaldı. Nihayet , sahte bir nüfus cüzdanı ve pasaportla Hopa'ya ulaştı. Derhal yakalanarak Ankara'ya gönderildi. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi tarafından evvelkisi ile beraber, üç ay üç günlük hapis cezasıyla karşılandı. (23 ocak 1928)

Bu , Nâzım'ın ilk kapatılışıdır. Onun bundan sonraki ömrü , mahkemelerle hapishane arasında mekik dokumak ve bir yandan şiir yazarak mürtecilerin ciğerlerini okumakla geçti. Yeni neslin, diri diri

gömlüğe meydan okuyan , cellat ipini de iplemiyen bu genç öğretmeni ve yoldaşı hiçbir zaman irkilmedi.Polis takibine ve şiirlerinde daima suç unsuru bulmaya çalışan , korkak ve iftiracı bir irticai baskısına rağmen yazmaya devam etti.

Onun bütün Türkiye ve dünya çapında elden ele dolayan basılmış şiir kitaplarını şöylece sıralıyabiliriz : " 835 satır - 1929 " , " Jekond ile Siyau - 1929 " , " Varan üç - 1930 " , " 1+1=1 - 1930 " , " Sesini kaybeden şehir - 1930 " , " Portreler - 1931 " , " Gece gelen telgraf - 1932 " , " Benerci kandini niçin öldürdü - 1932 " , "Taranta Babu'ya mektuplar - 1935 " , "Bedrettin destanı - 1936 " .

Nâzım'ın bu şiir kitaplarından başka, " Bir ölü evi - 1932 " , " Kafatası - 1932 " , " Unutulan adam - 1935 " isimli basılmış ve İstanbul şehir tiyatrosu tarafından temsil edilmiş,tiyatre eserleri vardır.Ayrıca Türkiye'ye döner dönmez çalışmaya başladığı " Resimli Ay " dergisinde , sanat anlayışını açıklıyan birçok makaleler yazdı. Bunlardan başka , " Sovyet demokrasisi " ve " Alman faşizmi ve ırkçılığı " adlı siyasi bir broşür ve etüd yayınladı.

Gençlik ve geniş halk kitleleri onun eserlerini kaptılar. Onun kitapları,henüz polis tarafından tetkik edilip de toplanmadan , halk tarafından tüketilmiş bulunuyordu.Böylelikle, bilhassa inkılâp sonrası yeni nesil, Marksizmi,İmanî,kavgayı ve insanları sevmeyi,Nâzım'ın eserlerini okumak suretiyle öğrendi.Artık progresif çevrelerde , evlerde,fabrikalarda ve okullarda -gizliden gizliye- onun adı ve eserleri dolaşıyor,böylelikle müsterek dâva benimseniyordu.

Fakat mürteciler boş durmadılar.İşçi ve okul çevrelerinde yıllarca aramalar ve kitle halinde tevkifler yapıldı.Artık Nâzım'ı sevmek ve okumak bir suç sayılıyordu.Türk reaksiyonelerlerinin "Komünist propagandası yapmak ve halkı mevcut rejim aleyhine kışkırtmak "kلیşesi halindeki ithamlarından bir türlü kurtulamıyan Nâzım Hikmet,1931 de yeniden mahkemeye verildi.Onu , namuslu ve ileri düşünceli bir avukat

olan İrfan Emin müdafaa ediyordu. Nâzım bu yargılanması sırasında şunları söyledi : "Evet ben komünistim . Fakat komünist olmakla, Anayasa'ya göre bir suç işlemiş sayılmam ! " O , dâvasına inanmış bir mücadelecinin cesareti ve açıklığı ile konuşuyordu. Netekim , cumhuriyet devrini saltanat zamanı ile mukayese eden, konkre esaslarla hicveden şiirlerinde, elle tutulur suç unsuru bulamadılar. Nâzım , bu mahkeme sonucunda beraet etti.

1933 de , " İşçilerle elbirliği suretiyle hükümeti devirmek " ithamı altında yeniden kapatılarak, Bursa'da sorguya çekildi. Bu mahakemesi sırasında şöyle bir hâdise oldu : Yargıç , Nâzım 'ın Karl Marks'tan çevirdiği bir broşürü de, aleyhte bir delil olarak ileri sürmek istedi ; fakat Nâzım derhal itiraz etti :

- Onu ben yazmadım .

- Kim yazdı ?

Nâzım bir kelime ile cevap verdi :

- Marks !

Bunun üzerine zabıt kâtibine dönen yargıç, şu kararını yazdırdı : " Ohalde...Karl Marks için de bir tevkif müzekkeresi kesilmesine ve kerdisinin mahkememize celbedilmesine (!) "

İşte bu örnek, kendisini yargıllayanlarla Nâzım arasındaki anlayış farkını gayet güzel belirtiyor. Kaldı ki , İzmir'de de buna benzer bir hâdise olmuştur . Cebinde "Nazım şekilleri" adlı bir kitap gezdiren liseli bir genç polis tarafından tevkif edildi. Kitabın Nâzım hikmete ait olduğu iddia ediliyordu. Fakat bu genç , onun Nâzım Hikmet'ten değil , manzumeden ve nazım şekillerinden bahsettiğini, polislere kabul ettiremedi . İşte irticaa hizmet eden Türk yargıçları ile polislerinin kültürü ! Açıkça anlaşılıyor ki, böyle yargıçlarla böyle polisler , birbirinin eşidir ve halk hizmetine değil, ancak aynı boyunduruğa ta çift sürmeğe elverişlidirler.

Nâzım 1933 de başlıyan bu muhakemesi sonucunda,yekûnen 6 yil-
dan fazla hapis cezasına çarptırıldı.Ancak aynı yıl çıkarılan umumî
af kanunundan kısmen faydalanarak 1934 de hapisten çıktı. O artık ha-
pis yatmayı bir,çeğit vatan hizmeti saylıyordu . "Abdülhamit devrinde"
adlı şiirinde şöyle diyor :

" Ben sınıf değıştirip komünist oldum
Dokuz yıl hapislik ettim
devr-i dilâra-yı cumhuriyette.
Ve bu vatan hizmeti
Daha ne kadar sürer belli değil . "

Gerçekten de , onun bu vatan hizmeti uzun sürdü.Çünkü onu
mutleka çürütmek kararını alan Türk mürtecileri ,1938 de,bu işle
Genel Kurmay Başkanlığını vazifelendirdiler.Nâzımın " İhtilâl çıkar -
mak üzere orduyu ve donanmayı isyana teşvik etmek " şeklindeki suçunu
da , Harbokulu ve Donanma Komutanlıkları kitabına uydurdular.Nâzım'la
beraber birçok askerî öğrenciler,erbaş ve erler tevkif edildi.Nâzım'ın
avukatı tarafından müdafaa edilmesine bu defa müsaade etmediler.Neti-
cede , o zaman Türkiye'nin faşist ceza kanununda bulunmayan ve sonra-
dan eklenen 94 üncü maddesine göre, Nâzım Hikmeti 28 yıl 4 ay hapisle
cezalandırdılar."Atelik yapılan bu haksızlıklar,yakın seneler içinde,
bizzat bu işi yapanlar tarafından itiraf edildi.1938 de Genel Kurmay
Başkanı bulunan Mareşal Fevzi Çakmak, bundan üç sene evvel komünist -
likle itham edildiği zaman,kendisini müdafaa etmek isterken baklayı
ağızından çıkardı ve basına verdiği beyanatında dedi ki : " Ben komü-
nist değilim...Komünistleri himaye etmedim . Hattâ, 1938 de Nâzım Hik-
met'in otuz sene hapse mahkûm edilmesini , mahkeme heyetlerine verdi-
ğim muhtelif emirlerle ben istedim ! " Bundan başka adı geçen 94 üncü
maddenin , Türk Ceza Kanununa sonradan eklendiği de , Nâzım 'ı muha -
keme edenlerden , yargıç Helvacıoğlu'nun 1 eylül 1949 tarihli Vatan
gazetesindeki yazısı ile itiraf edilmiş bulunuyor .

EDEBÎ VE SİYASÎ ŞAHSİYETİ :

Nâzım Hikmet'in edebî ve siyasî şahsiyetini çizerken, Türk halkının hürriyet . ekmek ve bağımsızlık mücadelesine de temas etmek lâzımdır .Nâzım , sanatı ile yalnız bu mücadeleyi aksettirmekle kalmadı, aynı zamanda teşvik edici ve yürütücü aktif bir rol oynadı .Bu demektir ki , onun sanat hayatı ile siyasî hayatı , birbirinden ayrılamaz .

Onun Moskova'da bulunduğu yıllar , Türk işçi sınıfının gün - den güne gelişen kuvveti karşısında , Türk burjuvazisinin, Millî Kurtuluş Mücadelesine ihanete kalkıştığı yıllardır. Amerikan generali Har - bord'un , Millî Kurtuluş Hükümetine "İngiliz emperyalistlerine ve Yunanlılara karşı mücadeleden vazgeçerek , Amerikan mandasına girmeyi.." teklif etmesi üzerine , o zaman Türkiye Komünist Partisi lideri olan Mustafa Suphi , şunları yazmıştı : " Türk bankerleri ve tüccarları , emperyalistlerin kasalarından para almak ümitlerini asla kaybetmedi - ler . Onlar , kendilerine kasaları açacak olan ilk emperyaliste , mem - leketi teslim etmekte tereddüt etmiyeceklerdir."

İşte Mustafa Suphi bu yüzden öldürtüldü .Böylelikle,Türki - ye'de daha 1920 de başlayan bu kanlı Amerikan oyunu ,bunden 28 yıl sonra 1948 de ,büyük Türk hikâyecisi Sabahattin Âli'nin Trakya hudu - unda alacakça öldürtülmesi suretiyle devam ediyor . Çünkü Sabahattin Âli de ,Türkiye'ye Amerikan yardımının içyüzünü kahramanca ortaya ko - yanlar arasında idi .

Türk irticacının ihanet syaseti 1923 den sonra da devam et - ti .Nihayet faşist bir mahiyet aldı.1925 de ,işçi sınıfı partisinin bütün basını ile diğer demokratik teşkilât tarümar edilerek,binalerce militan zindanlara atıldı.İşçi sınıfına yöneltilen bu terör ,millî azınlıklara karşı yürütülen terörle atbaşı yürütüldü.Bu arada ,kürtle - rin biriktiği Dersim bölgesinde 1936 yılına kadar iki defa tertiple - nen askerî harekâtla , 250 bin kürt vahşice öldürüldükten başka,ya - rım milyonu da coluğundan çocuğundan ayrı olamak üzere, Türkiye'nin diğer bölgelerine sürgün edildi.

Mürteciler ,daha sonraları da Türk progresif sanatına ,
kültürüne ve ilmine yüklendiler .Onlar bu hücumlarında , Türk Ceza
Kanununun 142 nci maddesine dayanıyorlardı . Bu maddede deniyor ki :
" Mevcut iktisadî , siyasî ve içtimai nizamı değiştirerek , yerine
bir başka nizam getirmek gayesiyle propaganda yapanlarla , bu nizamın
kurulduğu bir ülkeyi ögenler , - iki yıldan beş yıla kadar hapis ceza -
sına mahkûm edilişler .."

İşte bu madde silâh olarak kullanıldılça ,artık Türkiye'de,
işçiden , topraktan , ekmekten , haktan ve hürriyetten bahseden her
çeşit sanat eseri , bir suç unsuru sayılıyordu.Bu kültür düşmanlığı,
yakın senelerde dayanılmaz bir hal aldı . 1948 de Ankara Üniversite -
sindeki öğrencilerine : " İptidaî cemiyette hususî mülkiyet olmadığın-
dan " bahseden sosyoloji profesörü Behice Boran , işinden uzaklaştı-
rılarak mahkemeye verildi ve fakülteden sosyoloji dersleri kaldırıldı.
Niyazi Berkes ve Pertev Boratav gibi aynı fakülte profesörleri de ,
öğrencilerini şövenist yetiştirmedikleri için,Behice Boran'ın akıbeti-
ne uğredılar.Hele son aylar zarfında 1176 tane eğitim faaliyetçisi ve
öğretmen , komünistlik ithamı ile tevkif edilerek , mahkemelere sev -
kedildi . Bunlardan 694 tanesine topyekûn 3500 yıl hapis cezası veril-
di .

Yine 1948 yılı sonunda ,Türkiye'nin biricik müstakil ve
demokratik gençlik teşekkülü olan Ankara'daki "Türkiye gençler derne-
ği " - komünizm propagandası yapıyor - iddiası ile kapatıldı;idare
kurulu üyeleri de mahkemeye verildi .Esasen bu hâdiseden bir yıl ön-
ce ,Ankara mürtecileri , bu derneği faşist öğrenciler vasıtasıyla
yıktırmış ve kitaplarını yağma ettirmişti. Halbuki bu dernek üyeleri,
harman zamanında Ankara'nın fakir köylülerine bilfiil bir yardım se-
ferberliği organize etmişler ,kenar mahallelerde fakir halkın bedava
muayenesi için klinikler açmışlardı.İşte , 1945 de Tan matbaasını

yıktıranlar , 1946 da iki sosyalist partiyi kapatanlar ,profesörleri mahkemelere sevkedenler ,doğuda 33 vatandaşı sorgusuz sualsiz kurşuna dizenler ve nihayet Sabahattin Âli'yi öldürenler ve Mehmet Ali Aybar'ı mahkûm edenler , progresist Türk gençliği üzerine de böylece çullandılar .Faşizmin tarihî seyri ile de bellidir ki ,işçi sınıfının idareci kadrosuna karşı girişilen her taarruzu , daima bütün demokratik kuvvetlere,hür düşünceye,insan haklarına,kültüre ve ilme karşı girişilen haksız taarruzlar takip ediyor . Türkiye'nin bu terör siyasetinde ,Almanya İtalya ve İspanya'dan geri kalmadığı,bir gerçektir.

Nâzım hikmet , işte bütün bu tezatların dramını hârikulâde sanatı ile mısralarına yerleştirebilen,enerjik bir inkılâpçıdır .Türk işçi sınıfının ekmek ve hürriyet mücadelesi ,Türk edebiyatına ,ancak Nâzım'ın şiirleriyle girdi .O , Türk burjuva edebiyatının bütün geleneklerini altüst eden dünya çapında bir şair ve aynı zamanda ,partisinin idareci kadrosu içinde de yetişkin bir teşkilâtçı ve parlak bir halk hatibidir.

NÂZIM HİKMET'İN 1938 DEN SONRAKİ ÇİLESİ :

Türkiye'nin en ileri fikirli ve kudretli sanatkârı olan Nâzım Hikmet'i , haksız olarak 28 yıla mahkûm edenlerin cinayeti elbette büyüktür.Bu onların cinayetler zincirinde,en iri halkalardan birini teşkil ediyor.Bütün bunlara rağmen Nâzım Hikmet ,Türk proleterleri mücadelesinin şeref bayrağı ve bayraktarı olmak hüviyetinden birşey kaybetmiş değildir. O ,sağlam Marksist kültürü ve Komünist İmanının ihtişamı içinde hâlâ dimdik ayaktaadır.Nâzım ,tükenmez hazinesinden - bilhassa 1938 den bu yana - kitap kitap değil ,kucak kucak eserler yaratıyor.

Onun , içeri düştüğünden 1944 yılına kadar meydana getirdiği " İstiklâl Harbi Destanı " , bir şaheserdir.Bugün ileri Türk gençliği bu destanı ,okullarda ders kitabı olan, burjuva görüşlü ve

ısmarlama " İnkılâp Tarihi " nden daha üstün tutuyor . Çünkü Türk Kurtuluş Mücadelesinin başarılmada,canını dişine takan Türk emekçilerinin hakkını teslim etmek şerefi , ancak Nâzım Hikmet'indir.Kaldı ki -Atatürk'e varanmıya çalışıyor hissini uyandırmamak için - bu eseri , onun ölümünden sonra yazmış olaması da , bir feragat örneği - dir .

Bu destanında ,millî kurtuluşun onbinlerce isimsiz ve madalyasız kahramanını canlandıran Nâzım ,Türk köylüsünü şöyle târif ediyor :

" O , Nasreddin Hoca gibi ağlıyan
Bayburt'lu Zihnî gibi gülerdir.
.....
Ve bir kere vakterüşüp

- gayrık yeter ! - demesinler..."

Bayburt'lu Zihnî, Türk edebiyatında hiç gülmemiş ve Nasreddin Hoca da Türk mizahında hiç ağlamamış birer şahsiyet olarak bilindik - lerine göre , Nâzım'ın bu mısralarından , kahırlı Türk köylüsünün , sabırsızlık içinde nasıl kaskatlı kesildiği mânası çıkıyor .Nâzım'ın , Türk köylüsünü böylece gerçekten tanımasına mukabil , köylü de onu gayet iyi tanır . Kendisiyle hapisanede tanışan bir köylü vatandaş da , onu şöylece târif ediyor : "Adamda gaz tenekesi kadar kafa var . İki gazeteyi bir arada okuyor , radyo gibi konuşuyor ..Eğer dünyada 300 dirhem akıl varsa , 150 dirhemi mutlaka ondadır.."

Yine " İstiklâl Harbi Destanından " aldığı şu mısralar da, Nâzım Hikmet'in kalemi ile Türk işçisini çiziyor :

" Onlar ki , toprakta karınca , suda balık
Ve havada kuş kadar çokturlar.
Kerkak, cesur , cahil , hakîm
ve çocukturlar .

Ve kahreden , yaratan ki onlardır ,
şarkılarda yalnız onların mâceraları vardır.."

Nâzım Hikmet , memleketini ve halkını çok sever . İşte , onun memleketini ve dâvasını anlatan mısraları :

" Dörtmala gelerek uzak Asya'dan
bir kısrak başı gibi Akdeniz'e uzanan
bu memleket bizim .
Yok edin insanın insana kulluğunu ,
bu dâva bizim ! "

Onun , halkseverliğini de , " Angina Pectoris " adlı şiirinden aldığımız şu parça ile ölçebiliriz :

" ...Sonra şu on yıldan bu yana
Benim fakir milletime ikram edebileceğim
Elimde bir tek elma var , doktor
bir kızıl elma ,
kalbim ! "

NÂZIM HİKMET'DE ENTERNASYONALİZM :

Şüphesizdir ki Nâzım Hikmet , edebî ve siyasî hüviyetiyle , sadece Bursa hapishanesinin duvarları arasında , İstanbul surlarının gerisinde veya Türkiye sınırları içinde kalmadı . Onun adı ve sanat ölçüsü , - su üstüne düşen bir yağmur damlasının gittikçe genişliyen dairesi gibi - dünya ölçüsünde yayılarak , bugün beş kıtadaki namuslu örnekçilerin yüreklerinden geçen birleştirici bir halkayı teşkil etmektedir.

Genç yaşta ölen Mayakovski'nin ateşli türkülerine , bugün aynı kudret ve heyecanla , Nâzım Hikmet devam ediyor . " Petrograt - 1917 " adlı şiiri ile, kışlık saraya yürüyenler arasındaki Topal Sergey'in koluna giren , odur . İkinci Cihan Harbine ait büyük destanı ile , 1941 haziranından sonra Staligrad-a doğru çekilen kızıl askerlerden İvan Çavuşun peşisıra yürüyen , yine Nâzım'dır . İşte bu destandan , aynı çekilişi anlatan bir parça :

" Aylardan 1941

günlerden 22 haziran .

Ömründe hiç kimseyle kavga etmemişti İvan
ve hiçbir millete düşmanlığı yoktu.

.....

Bir memleket ,

halı gibi katlanıyor ucundan ..

Fakat emindiler : dünya geriye dönmiyecek
ortaçağa ,

ve olduğu yerde saymıyacak ! "

Evet , dünya ortaçağa dönemez ..Çünkü yine aynı destanın
içinde , Stalin yoldaş şöyle emrediyor :

" Yoldaşlar , yurttaşlar

Ordumuzun ve donanmamızın erleri

Dostlarım , size hitabediyorum ,

Ölümün adamlarına , ölüm ! "

Görülüyor ki , Bursa hapishanesinde kapalı olan Nâzım ,dün-
ya olayları ile yakından ilgilidir . O , bu olayları aksettirirken ,
Marksist kültürüne , güzel sanatların hemen her alanındaki geniş bil-
gisine , objektif hâfızasına ve zekâsına dayanıyor . " Düşünebilmek
bahtiyarlıktır .." diyor , düşünüyor ve yazıyor .Onun enternasyonaliz-
mini belirtecek pek çok misaller arasından , birkaç örnek daha alalım:

Sene 1937 ..Madrid kapılarında boğazlaşma var . İşte ,Nâzım
Hikmet de " Non passeron ! " diyerek Madrid kapısında nöbet bekliyen
bir kahramanla beraberdir. " Karanlıkta kar yağıyor " şiirinde , bu
nöbetçiye şöyle sesleniyor :

" Bilmiyorum , yüzün hatırlatır belki

Siberya'da Kolçak'ı yenenleri..

Belki yüzünün bir tarafı biraz

Bizim Dumlupınar'da yatana benziyordur . "

Geçelim kurtuluş mücadelesi yürüten diğer memleketlere ..
Yunan partizanları Gramos'da doğuşuyorlar . Öteden büyük Çin'den
zafer müjdeleri geliyor . İşte , yine , ruhunun demirden çarıklariyle

oralara yetişen Nâzım Hikmet konuşuyor :

" Yarısı burada ise kalbimin
yarısı Çin'dedir doktor ,
Sarı nehre doğru akan
ordunun içindedir.
Sonra her şafak vakti doktor
her şafak vakti kalbim
Yunanistan'da kurşuna diziliyor. "

Bunlardan başka , Nâzım'ın enternasyonalizmi konusunda ,
" Zoya " adlı destanı , en kuvvetli örneklerden birini teşkil eder .
Bilindiği gibi , ZOYA KOSMODEMİYANSKA , ulu Stalin'in emirlerini ger-
çekleştirmek uğrunda şehit düşen Moskova'lı bir genç kızdır.Sovyetler
Birliği Büyük Anavatan Harbinin Yüksek Başkomutanı Stalin , 1941 ha-
ziranından itibaren, komşomolculara şöyle emrediyordu : " Alman isti-
lâcılarının cephegerilerini yıkan , şanlı erkek ve kadın çetelerimiz!
Çete harbini kuvvetlendirmeli , düşmanın muhabere ve nakil vasıtala-
rını tahrip etmeli . Anayurdumuzu çığnıyenlere karşı kurşuna acıma-
yın ! "

İşte Zoya , bu emirleri yerine getirirken , kurşuna da ve
kendi canına da acımayan çete genç kızlardan birisidir.O , Alman'lar
tarafından ele geçirilerek Petrişçevo'da asıldığı zaman , henüz onse-
kiz yaşında idi . Nâzım , bu kahraman genç kızın , bütün ileri nesile-
ler için örnek olan kavgasını da , " Zoya " adlı destanı ile ,progre-
sif edebiyatın yıkılmaz kütüphanesine armağan etmiş bulunuyor. Onun
" Zoya " destanını okumak demek , ibretin ve gururun şahıkasına ulaş-
mak demektir . İşte bu destandan , Zoya'nın son sözlerini veren bir
parça :

" Yoldaşlar
Biz ikiyüz milyonuz
İkiyüz milyon asılır mı ?
Gidebilirim ben ,
ama bizimkiler gelecekler ! "

Evet , netekim geldiler ..Dünya ortaçağa dönmedi , yerinde saymadı . Zoya gibi nicelerin ömrü , bu uğurda , elde mücadele bayrağı ile bir şan ve şeref yarışı içinde bitti .

Sözün kısası , Türk halkı ve dünya kültürü için bir gurur olan Nâzım Hikmet , zindana ve demirlere rağmen yazıyor ve daha da yazacak . Çünkü kendisinin dediği gibi :

" Kiminin kendi gezer kafası hapis
Kiminin kendi hapis kafası gezer . "

NÂZIM HİKMET'İN SANATINDAKİ ÖZELLİKLER :

O , " Karanlıkta kar yağıyor " adlı şiirinin ilk mısralarında, şiir anlayışını kendisi açıklıyor :

" Ne mâveradan bir ses duymak
ne bir kuyumcu marakı ile aramak kafiye
ne güzel lâf,derin kalem ..
Çok şükür hepsinin
hepsinin üstündeyim bu akşam . "

Demek ki ,ne eski kalıplar içinde hapsolan şekilcilerin , ne de boş lâf etme'ten ileri geçemiyen sembolistlerin özentilri , Nâzım Hikmet' de yoktur . O , âdeta kelimeleri yeniden yuğurur ve yaratır . Diline hârikulâde bir ustalıkla hâkimdir .Onun mısralarının fırçasından çıkamlyacak hiçbir çizgi yoktur.Nihayet ,şiirlerinin realizmi , dinamik muhtevası ve melodisiyle , kanamlyacak bir yürek ve öfke ile kavrulmlyacak bir çift göz tasavvur edilemez . Artık , "Usta" adını kendisi haketmiş bulunan Nâzım , bugün Türk edebiyatında ,kendisini düşmanlarının bile inkâr edemeyeceği bir sanat de hâsıdır.Türkiye liselerinde ders kitabı olarak okutulan, 1945 tarihli " Edebiyat tarihi hulâsası " adlı kitapta şu kayıtlar var : " Son neslin başlıbaşına bir şahsiyeti olan Nâzım Hikmet , şiirimizde tamamiyle yeni bir çlgır sahibidir .." Bundan başka , 2 numaralı " Meşhur adamlar ansiklopedisinde " de şöyle deniyor : " Nâzım Hikmet , genç nesil arasında serbest nazımın bayraktarı oldu .. "

Mayakovski , Nâzım Hikmet , Vitman ve Pablo Neruda gibi , daha nice proletarya şairleri yetişeceğine inanabiliriz .Fakat ,onları tenkit etmek . hele sanatlarına ve dâvalarına dil uzatmak, ancak mürteci kalem sahiplerinin harcı olabilir . Nâzım Hikmet'in diğer Türk şairleriyle mukayesesine gelince , bu husustaki sözü, evvelâ Kerim Sâdi ' ye verelim . O diyor ki : " Nâzım Hikmet , Füzulî'nin , Nedim'in ve Şeyh Galib'in önünde, Mevlâna , Şekspir ve Mayakovski ile yanyana yürüyebilecek bir sanat dehâsı ve bir millî hazinedir.."

Şurası da muhakkak ki , klişe halinde bir milliyet anlayışı olan - zamanının vatan şairi - Namık Kemal ,kitlelere tercüman olamamış ve kendi tavanını aşamadığı için,ancak şahsî bir fedakârlık tablosunu tamamlayabilmişti. Binaenaleyh Nâzım , ne Namık Kemal'le , ne de ilhamını Fransız romantik mektebinden alan Abdülhak Hâmit'le mukayese edilemez . Nâzım'ın şiire başladığı yıllarda ölen Tefik Fikret'e gelince , ondaki içine gömülü ıstırap ve ütopyizm yerine ,Nâzım Hikmet'de dipdiri ve aktif bir davranış vardır . Nihayet Nâzım Hikmet, burjuva milliyetçiliği ve turancılık sayıklıyan şairlerle ve müslüman Osmanlılığın şairi olan Mehmet Âkif'le de bir teraziye konamaz .Hele onun adının ,bugünkü Türk reaksiyonerleri arasında diplomat geçinen serhoş burjuva şairi Yahya Kemal'le beraber anılması bile caiz değildir .Zira henüz bastığı toprağı tanımlıyan Yahya Kemal -Türk milleti -nin kaderinin değişmeyeceğine inanır . Esasen " Aldım Rakofça kırlarının hür havasını ..Duydum akıncı cedlerimin ihtirasını!" diyen Yahya Kemal'in köhnemiş anlayışından,daha başka türlü beklenemez .

NÂZİM HİKMET'İ KURTARMA AKSİYONU :

Bulgaristan'da , Türk okullarına adı verilen Nâzım Hikmet , 1938 denberi devamlı olarak Bursa hapishanesinde yatıyor .Halen , Anjin dö puatrin ve müzmin siyatik'ten hastadır ve birkaç aydanberi sıhhatinden haber alınamıyor .Türkiye'deki mürteciler , son zamanda onu ayrı olarak bir hücreye kapattılar . Üstelik , Nâzım Hikmet'in karısına bir mektup yazdığı şayiasını ortaya attılar . O , bu mektu-

bunda güya " Artık ciddi kararlar verdiğini ,karısına anlatıyor,elin-
de mevcut olan iki çorap makinesini satmasını ..." istiyormuş . Bu
şayiaları uyduran zindancıların maksatları besbellidir.Nâzım Hikmet'i
hücrelerinde öldürmek ve sonra da bu hâdiseye bir intihar süsü vermek
istiyorlar . Çünkü Nâzım Hikmet'in kurtarılması ve kendisine haksız
olarak yükletilen cezanın yeniden gözden geçirilmesi için ,aylardan
beri Türkiye'de Fransa'da ve bütün ileri dünya gençliği arasında bir
teşkilâtlanma vardır,Bu yolda , İleri Jön Türkler Birliği'nin teşeb-
büsü ile UNESCO'ya yapılan bir müracaat ,bu teşkilâta üye olan devlet-
lerden birisinin -Türkiye'nin - aleyhine telâkki edildiği için redde-
dilmişdir .Böylelikle ,bilgi ,ilim ve sanat hürriyetlerini korumak
üzre meydana getirilen bu milletlerarası teşkilât , herşeyden önce
kendi gayesini inkâr etmiş bulunuyor .Buna da hayret edilmeyebilir ;
çünkü bu teşkilâtın üye çoğunluğunu Anglo'Amerikan'lar teşkil ediyor.

Fakat bütün bunlara rağmen ,Nâzım'ı kurtarma aksiyonu
durmuş değildir.Halen Paris'te,büyük Fransız şairi Tristan Tzara'nın
başkanlığında faaliyette bulunan " Nâzım Hikmet'i kurtarma komi tesi"
yayınladığı çağrılarla , bütün progresif dünya teşekküllerini bu şe-
refli hizmete çağırıyor .Bu komitenin 13 ocak 1950 de ,Paris'deki
Türk elçiliği önünde tertiplemediği büyük nümayişte ,UNESCO'nun 30 ka-
sım 1949 da reddettiği istekler yeniden ileri sürülmüş bulunuyor .
Bugün bütün ileri Fransız basını - Ümanite , Ce soir,lettre Française-
Nâzım'ın kurtarılması uğrunda bu aksiyonu geniş ölçüde destekliyor.

Halen bu aksiyon ,bütün halk demokrasili memleketleri de
içine almak üzere genişleme yolundadır. 15 ocak 1950 de ,Sofya'daki
Türk ileri gelenleri ve üniversitelileri ,geniş ölçüde bir toplantı
yaparak " Nâzım Hikmet'i tanıtma ve kurtarma " teşebbüs komitesini
kurdular .Derhal gerekli hazırlıklara ve temaslara geçen komite ,pek
yakında Bulgar kültür ,sanat ve ilim adamlarının da iştirakiyle katî
kadrosunu tespit ederek ,icabeden dünya teşkilâtlarına başvuracaktır.
Türkçe organları da dahil olmak üzere ,bütün Bulgar basını ,bir aydan-

beri Nâzım Hikmet hakkında makalelerle, onun şiirlerini yayınlıyor .

Böylelikle Bulgaristan Türkleri , bu şerefli hizmetin saf-
larında , teşebbüs bakımından Fransa'dan sonra yer almış bulunuyorlar.
Nâzım Hikmet'i tanıtma ve kurtarma çalışmalarımız, katî netice alın-
caya kadar devam edecektir . Çünkü Nâzım'ı müdafaâ , demokrasinin ve
barışın müdafaası demektir . Kaldı ki , " Düşmana inat bir gün fazla
yaşamak ! " diyen Nâzım , hiçbir zaman döğüşmekten yılmış ve sevgili
halkının mesut geleceği ile barış cephesinin zaferinden ümidini kesmiş
değildir .

" Döndüremedi rüzgâr beni
havada yaprağa
ben kattım önüme rüzgârı .."

Mısralarının sahibi olan Nâzım Hikmet , 1945 de kış mevs-
mini karşılarken yazdığı bir şiirinde şöyle diyor :

"ve biz , gene bir kış daha geçireceğiz
büyük öfkemizin içinde
ve mukaddes ümidimizin ateşinde ısınarak ! "

Şüphe yok ki , ileri dünya gençliği de , aynı " Büyük öfke"
ve aynı " Mukaddes ümit " le dopdoludur .

NÂZIM HİKMET'E SAĞLIK , ŞEREF VE ŞAN !

Sofya - 30 ocak 1950

FAHRİ ERDİNÇ

Not : Bu etüdün hazırlanmasında, Nâzım Hikmet'in
elde mevcut bütün eserlerinden , dünya ba-
sınında onun hakkında çıkan yazılardan ve
İleri Jön Türkler Birliği'nin çağrıları
ile diğer materyallerinden faydalandım.

FİE

BULGARİSTAN ' DA NÂZİM HİKMET :

9 Eylül 1944 inkılâbından önce: Nâzım Hikmet'in şiirlerinin önce " Aydınlik " gazetesinde , sonra da " Orak-Çekiç " dergisinde yayınlanmasından itibaren , Bulgaristan vatandaşları da onu tanımlıya başlamışlardır. Çünkü 1922 - 1924 yılları arasında , bu dergiler Bulgaristan'a getirtiliyordu.

Onun ilk defa Bulgar basınında görülmesine , Bulgaristanda son devrin proleter edebiyatı rehberi sayılan " Dimiter Polyanof " önyak oldu . Şöyle ki : 15 aralık 1931 tarih ve 227 sayılı Nakovalna (Örs) adlı Marksist edebiyat dergisinde +) , Dimiter Polyanof tarafından yazılan bir makale yayınlandı. Derginin birinci sayfasında da , Nâzım Hikmet'in çizgilerle yapılmış kasketli ve profil bir resmi veriliyordu . Dimiter Polyanof yoldaş , bu makalesini hazırlarken , onun hayatına air kayıtları ve edebî faaliyetini , Atina'da çıkan " Protoperi " (Öncü tabur) adlı dergiden faydalanarak tespit ettiğini söylüyor ve diyor ki : " Nâzım Hikmet inkılâpçı bir şairdir. O , hürriyetin kurtarıcı yolunu bulmak için, kükreyiş şiirleriyle proleterlere yardım ediyor .." Aynı yazıda, Nâzım Hikmetin 1931 yılına kadar meydana getirdiği eserlerden bahseden muharrir , bu inkılâpçı şairin -Türkçe olarak- şu mısralarını veriyor :

" ... ve ben şair musahhih
ve ben hergün iki liraya
ikibin kötü satır okumaya
mahkûm olan adam .."

Nâzım Hikmet'in kitap halindeki şiirleri, ilk defa olarak Nida Gamzeoğlu tarafından ++) Bulgaristan'a getirildi . O , bu eserle-

+) Sofya'da çıkıyordu.

++) Halen Sofya'da vakıflar müdürü .

ri , 1931 yılında Türkiye'den dönerken temin etmişti. Gamzeoğlu yoldaş , faşizm devrinin zor şartlarına rağmen , Nâzım Hikmet'in şiirlerini Bulgaristan Türkleri ve aydınları arasında yaymaya çalıştı. Kendisi 1941 de Petriçe'ye sürgün edildiği zaman , arkadaşlarına emanet ettiği bu kitaplar , maalesef baskın kokrkuşu ile imha edildi .Neticede , bu kaçınılmaz âkibetten Nâzım Hikmet'in iki eseri kurtulabildi: 835 satır ve Sesini kaybeden şehir ...

Bunlardan başka , 1930 - 1935 arasında Vratsa'da tertiplenen Türk kitapları sergisi münasebetiyle ,Türkiye'den Nâzım Hikmet'e ait iki eser daha geldi : Kafa-tası ve Sesini kaybeden şehir .. Bu eserler halen ,adı geçen kütüphanede muhafaza ediliyor .

9 Eylül 1944 inkılâbından sonra : Nida Gamzeoğlu 1945 de , elde mevcut kitaplardan ve diğer şiirlerinden müteşekkil bir " Nâzım Hikmet Antolojisi " meydana getirmek üzere , Bulgaristan Komünist Partisi MK. ne başvurdu .MK.nin , bu teklif üzerine verdiği cevabın suretini , tarihî bir vesika olarak buraya kaydediyoruz :

"26 ekim 1945 -Sayı 2011 .

BKP . Zıştov İlçe Komitesine

Arkadaşlar,

Halen haksızca zindanlarda çürütülen , Türkiye'nin biricik progresif şairi Nâzım Hikmet için bir şiir antolojisi tertiplenmesine muvafakat ediyoruz .Gerekli hazırlıklara başlayınız .Yoldaş selâmlarımızla .

BKP.MK. Kitlevi teşkilâtlar şubesi adına

EMİL NEDELÇEF İVAN BOYACİYEF "

Fakat , MK. nin bu kadirşinas cevabına rağmen ,Gamzeoğlu yoldaşımız ,ilçe komitesi ile yakın temasta bulunamadı ve bazı teknik sebeplerin de eklenmesiyle , adı geçen antoloji meydana getirilemedi.

Bulgar basınında , Nâzım Hikmet hakkında ikinci bir yazılı ve onun yeni bir resmini , 19 ocak 1947 tarih ve 19 sayılı " Rabotniçesko delo " (İşçi dâvası) adlı gazetede görüyoruz .

Bundan sonra "Rabotniçesko delo" daki resmi +) ,Fransız Kültür Cemiyeti Sekreteri Blagoy İliyef arkadaş vasıtasıyla temin eden , Hüseyin Çeşmecioğlu ++) yoldaş faaliyete geçti .Türkçe basında ilk defa olarak 10 şubat 1947 tarih ve 43 sayılı " Işık " gazetesinde Nâzım Hikmet'in aynı resmi ile, partimiz militanlarından Tahsin Tahir ' in +++)) Nâzım hakkındaki hâtıraları yayınlandı.Tahsin Tahir , bu hâtıralarında 1934 - 1936 yılları arasında Bursa ve İzmit' de Nâzım Hikmet'le beraber aynı cezaevinde bulunduğundan bahsediyor .

Bu hâtıraları , aynı gazetenin 15 mayıs 1947 tarih ve 49 sayılı nüshasında , arkadaşımız İslâm Ergin'in +++)) , Nâzım'ın hayatından ve eserlerinden bahseden bir etüd yazısı takibetti .

Artık "Işık" ın arkasından , Türkçe " Halk Gençliği " ve " Halk Trudovağı " gazeteleri de bu hususta yayınlara başladılar . Bu yayınların Bulgaristan Türk azınlığı arasında uyandırdığı ilgi çok büyüktü .Memleketin dört bucağından ylgın ylgın gönderilen mektuplarla , Işık gazetesinden daha geniş malûmat isteniyordu .Nihayet İbrahim Tatarlı +++++)) yoldaş ,bütün bu ilgiye cevap verebilecek bir ölçüde olmak üzere , Nâzım Hikmet'in biyografisini meydana getirdi . Bu biyografi , 1948 yılı ocak ayında çıkan 68-69 sayılı " Yeni IŞIK " gazetesinde yayınlandı .Arkadaşımız bu etraflı biyografiyi hazırlarken , Türk gazetelerinden , Lettres Françaises'de çıkan Nâzım hakkındaki bir etüdden ve " Sovyet Ansiklopedisi " nden faydalanmıştı.

-
- +)) Hapishanede ve hücresinin penceresi önünde , ayakta ..
 - ++) 1945 den beri ,Türkçe " Yeni Işık " gazetesini başyazarı.
 - +++)) Partizan . Tütün işçisi . Halen Ardino'da milisyoner ..
 - ++++)) Ruse müftülüğü Şeriye Sekreteri .
 - ++++)) Üniversiteli .

1948 de , Nâzım Hikmet'in bilhassa son yıllarda yazdığı şiirlerin sağlanması bakımından kaynaklar genişledi .Sofya'da çıkan Türkçe gazetelerin hemen hepsinde ve nihayet yakın aylar içindeki Bulgar basınında ,Nâzım Hikmet hakkında en yeni yazılara ve onun şiirlerine sık sık yer verildi . (Bu yayınlara ait bibliyografya , bu bültenin sonuna kronik bir sıra ile eklenmiştir ..)

BULGARİSTAN'DA NÂZİM HİKMET ADI VERİLEN TEŞEKKÜLLER :

Bulgaristan Türk halkı tarafından Nâzım Hikmet'e verilen kıymet , yalnız onun hakkındaki yayınlardan ibaret değildir . 9 Eylül 1944 den sonra, siyasî , içtimâî ve kültürel alanda bütün medenî haklarına kavuşan Bulgaristan Türk azınlığı, Şanlı Partimizin ve Vatan Cephesi İdaremizin de muvafakatiyle , kendi okullarına , teşekkülleri-ne , gençlik brigadlarına ve hattâ henüz doğan yavrularına da Nâzım Hikmet adını veriyor . Halen , Kırcaali , Ziştove ve diğer kasabalarımız-da , onun adını taşıyan on tane ilk ve orta okulumuz var .9 Eylül 1944 den sonra kurulan " Plevne kültür tenvir cemiyeti " de , Nâzım Hikmet adını taşıyor .

Bundan başka , ilk ve orta okullarımızın ders kitaplarında da , onun biyografisine ve " Yalınayak " , " Kara kuvvet " gibi şiir -lerine yer verilmiştir .

SOVYETLER BİRLİĞİ BASININDA NÂZİM HİKMET :

" Sovyet Ansiklopedisi" ndeki kayıtlara göre , Sovyetler Birliğinde Nâzım Hikmet'in şiirleri , 1932 de tercüme edilerek , ona ait bir şiir kitabı yayınlanmıştır.

Rusça " Yeni dünya " adlı aylık sanat dergisinin 1949/7 sa-yılı nüshasında , 22 memleketin progresif şairleri arasında Nâzım Hik-met' e de yer verilmiş bulunuyor .

Bunlardan başka , Büyük Sovyet yazarı İlya Eremburg'un , " Kültür ve hayat " adlı edebiyat gazetesinde yayınlanan bir makalesini,

Bulgarcaya çevrilmiş olarak , 23 ocak 1950 tarihli Trud (emek) gazetesinde okuduk . Bu , " Kültürün  k beti " adlı makalesinde , Nâzım'ı -burjuva karakterli olmalıyan dünya kültürü hesabına- bir kıymet olarak tanıyan muharrir şunları yazıyor : " Avrupa'nın en büyük şairlerinden olan Nâzım Hikmet , oniki seneden beri Türkiye hapishanelerinde yatıyor . İnkıl p ı ve halksever olan Nâzım Hikmet'in sanatı , Pu kin , Mayakovski , H go ve Rimbo'nun ilhamları ile bağlıdır."

NÂZİM HÜKMET'İ KURTARMA KOMİTESİ

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Halk Trudovağı :

4 ekim	1947	sayı	24 Nâzım Hikmet hâlâ hapishanede . (Yazı - İbrahim Tatarlı)
11 kasım	1947	"	26 Bir dokuzvüz onyedi. (Şiir-N.Hikmet)
15 mayıs	1948	"	55 Veda (Şiir-N.Hikmet)
22 mayıs	1948	"	56 İhtilâl-i Kebir (Şiir-N.Hikmet)
12 kasım	1948	"	81 Belki ben (Şiir-N.Hikmet)
	1949	"	Angina Pectoris (Şiir-N.Hikmet)
6 ekim	1949	"	128 Nâzım Hikmet (Kısa bir notla beraber biyografisi - Yazan , İbrahim Tatarlı)

Sofya'da çıkan Bulgar gazetelerinde Nâzım Hikmet'e ait yayınlar :

NARODNA MLADEJ : (Halk Gençliği)

6 aralık	1950	sayı	546 Büyük Türk şairi N.Hikmet'i kurtaralım. (Yazı - İbrahim Tatarlı)
9 aralık	1950	"	457 Zoya Destanından bir parça . (Şiir) (Bulgarcaya çeviren-Lübomir Yordanof)
12 aralık	1950	"	173 Hapishane mektuplarından iki parça .. (Şiir -Bulgarcaya çeviren L.Yordanof , şiirlere ait küçük bir not ile beraber)

NARODNA VOYSKA : (Halk ordusu)

14 ocak	1950	sayı	700 Salkım Söğüt (Şiir -Bulgarcaya çeviren L.Yordanof..Nâzım Hikmet hakkında bir makale ile beraber ..)
---------	------	------	---

TRUD : (Emek)

5 ocak	1950	sayı 4 (1010)	Angina Pectoris .(Şiir -Bulgarcaya çeviren Sevir Brusenski ..)
--------	------	----------------	---

LİTERATUREN FRONT : (Edebiyat cephesi)

19 aralık	1950	sayı	20 Nâzım Hikmet'in müdafaası için .(Yazı- Lüdmil Stoyanof ..)
			Yirminci asır . (Şiir - Bulgarcaya çeviren G.Jeçef..)
			Yaşamak (Şiir - Çeviren G.Jeçef ..)

NARODNA BORBA : (Halk mücadelesi)

1950	sayı	172 Nâzım Hikmet cellatlarının elinde .. (Yazı - Sevir Brusenski ..)
------	------	---

Not : Nâzım Hikmet'in ,gazetelerimizde sık sık görülen ,elle yapılmış -stih- portresi , ressam Tsevatın Tsekof (KARANDAŞ) tarafından çizilmişti ...

NÂZİM HİKMET'TEN SEÇİLMİŞ ŞİİRLER : +)

N İ K B İ N L İ K

Güzel günler göreceğiz çocuklar ,
güneşli günler göreceğiz ...
Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar
ışıklı maviliklere süreceğiz ...
Açtık mıydı hele bir
son vitesi ,
adedi devir .
Motorun sesi.
Uuuuuuy çocuklar kimbilir
ne hârikulâdedir
yüzaltmış kilometre giderken öpüşmesi ...

Hani şimdi bize
cumaları , pazarları çiçekli bahçeler vardır .
yalnız cumaları
yalnız pazarları ..

Hani şimdi biz
bir peri masalı dinler gibi seyrederiz
ışıklı caddelerde mağazaları ,
hani bunlar
yetmiş yedi katlı, yekpare camdan mağazalardır .
Hani şimdi biz haykırırız
Cevap : açılır kara kaplı kitap :
zindan.

Kayıp kapar kolumuzu
kırılan kemik
kan .

Hani şimdi bizim soframıza
haftada bir et gelir .
Ve çocuklarımız iştten eve
sapsarı iskelet gelir ...

Hani şimdi biz ...
inanın :

+) Bu şiirleri seçerken, şimdiye kadar gazetelerimizde
yayınlanmamış olanlara yer vermeyi daha faydalı bulduk.

güzel günler göreceğiz çocuklar
güneşli günler göreceğiz .
Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar
ışıklı maviliklere süreceğiz . . .

1930

ANADOLU'YA DAİR

Dörtmala gelip Uzak Asya'dan
Akdenize bir kısrak başı gibi uzanan
bu memleket bizim .
Bilekler kan içinde , dişler kenetli
ayaklar çıplak .
Ve ipek bir haliya benziyen toprak
Bu cehennem , bu cennet bizim .
Kapansın el kapıları, bir daha açılmasın
Yok edin insanın insana kulluğunu
bu dâva bizim .
Yaşamak ! Bir ağaç gibi tek ve hür
bir orman gibi kardeşçesine
bu hasret bizim !

PİRAYE +)

Onlar ümidin düşmanıdır sevgilim
akar suyun , meyva çağında ağacın
serpilip gelişen hayatın düşmanı .
Çünkü ölüm , vurdu damgasını alınlarına
-çürüyen diş , dağılan et -
bir daha geri dönmek üzere yıkılıp gidecekler.
Ve elbette ki sevgilim , elbet
efendisiz ve kölesiz
bir kardeş bahçesi olacaktır bu güzelim memleket !

1945

+) Şairin karısı .

Z A F E R E D A İ R

Korkunç ellerizle bastırıp yaralı
dudaklarını kanatarak
dayanılmakta ağrıya .

Şimdi çıplak ve merhametsiz
bir çığlık oldu ümit.

Ve zafer

artık hiçbir şeyi affetmiyecek kadar
tırnakla sökölüp koparılacaktır.

Günler ağır
günler ölüm haberleriyle geliyor .
Düşman haşin

zalim ve kurnaz .

Ölüyor çarpışarak insanlarımız
-Halbuki nasıl hak etmişlerdi yaşamayı-
Ölüyor insanlarımız

--ne kadar çok--

Sanki şarkılar ve bayraklarla
bir bayram günü nümâyîşe çıktılar
öyle genç
ve fütursuz ...

Günler ağır
günler ölüm haberleriyle geliyor .

En güzel dünyaları yaktık ellerimizle
ve kaybettik gözümüzde ağlamayı ,
bizi bir parça hazine ve dîmdik bırakıp
gözyaşlarımız gittiler

ve bundan dolayı
biz unuttuk bağışlamayı ...

Varılacak yere
kan içinde varılacaktır .

Ve zafer artık hiçbir şeyi affetmiyecek kadar
tırnakla sökölüp
koparılacaktır!.

S E N İ S E V M E K +)

En güzel deniz
henüz gidilmemiş olanıdır.

En güzel çocuk
henüz büyümedi .

En güzel günlerimiz
henüz yaşamadıklarımız .

.....

Çömeltim bakıyorum toprağa
Mavi mavi çiçek açmış dallara bakıyorum.
Sen bahar toprağı gibisin sevgilim
sana bakıyorum .

Sırtüstü uzandım görüyorum gökyüzünü
Sen bahar mevsimisin , gökyüzü gibisin
sevgilim seni görüyorum .

Gece kırdı ateş yaktım ateşe dokunuyorum
Sen yıldızların altında yakılan ateş gibisin
sevgilim sana dokunuyorum .

İnsanların içindeyim seviyorum insanları
Hareketi seviyorum
Düşünceyi seviyorum
Kavgamı seviyorum
Sen kavgamın içinde bir insansın sevgilim
seni seviyorum .

Saat 21
meydan yerinde kampana vurdu
nerdeyse koğuşların kapıları kapanır .
Bu sefer hapislik uzun sürdü biraz
sekiz yıl .

Yaşamak ümitli bir iştir sevgilim
Yaşamak : seni sevmek gibi ciddi bir iştir.
Seni düşünmek güzel şey
ümitli şey..

Fakat artık ümit yetmiyor bana
Ben artık , şarkı dinlemek değil
Şarkı söylemek istiyorum .

+) Verdiğimiz parça , bu şiirin ancak yarısıdır .

İ Ş S İ Z L İ K +)

Haydarpaşa garında
1941 baharında

saat 15 .

Merdivenlerin üstünde güneş
yorgunluk ve telaş .

Bir adam merdivenlerde duruyor
bir şeyler düşünerek .

Merdivenlerdeki adam

- Galip usta -

tuhaf şeyler düşünmekle meşguldür :

"Babam neden kapattı dükkânını ? .

Ve fabrika benzemiyor babamın dükkânına..."

diye düşündü

16 yaşında ."

"Yevmiyem artar mı ?" diye düşündü

20 yaşında .

"İşsiz kalırsam ?" diye düşündü

22 yaşında .

"İşsiz kalırsam?" diye düşündü

24 yaşında

ve zaman zaman işsiz kalarak

"İşsiz kalırsam?" diye düşündü

50 yaşına kadar.

51 yaşında " İhtiyarladım " dedi

" Babamdan bir yıl fazla yaşadım ."

Şimdi 52 yaşındadır

işsizdir ...

Şimdi merdivenlerde durup

kaptırmış kafasını

düşüncelerin en tuhafına :

"Kaç yaşında öleceğim ,

Ölürken üzerimde yorgan olacak mı ? "

diye düşünüyor ...

+) Şiirden bir parça .

Karın altında bir uçtan uca
karın altında yapılmış sokak.

Karın üstünde partizan :

ayakları çıplak
kolları bağlı arkadan
bir don bir gömlek ,

yürüyor önünde süngünün

bir uçtan bir uca gidip gelerek.

Uşudü nöbetçi daldılar izbeye .

Isındı nöbetçi çıktılar .

Bu böyle sürdü 22 den ikiye kadar .

İki'de nöbetçi değişti

ve artık partizan ,

kımlıdamadan kaldı tahta sıranın üzerinde.

Partizan

onsekiz yaşında .

Partizan

öldürüleceğini biliyor .

Ölmek ve öldürülmek :

Hıncının kızılısında belli belirsizdi bu fark .

Ve ölümden korkmıyacak

ve keder duymıyacak kadar sıhhatli ve gençti.

Bakıyor çıplak ayaklarına :

Şişmiştiler

çatlayıp donmuşlular kıpkırmızı .

Fakat partizan

dışındaydı acının .

Ve nasıl derisinin içindeyse

öyle içindeydi öfkesinin ve inancının .

.....

Zoya'ydı adı

ismini Tanya , dedi onlara .

Tanya !

Bursa cezaevinde , karşılma resmin.

Belki duymamışsındır bile Bursa'nın adını .

Z O Y A +)

Karın altında bir uçtan uca
karın altında yapyalnız sokak.

Karın üstünde partizan :

ayakları çıplak
kolları bağlı arkadan
bir don bir gömlek ,

yürüyor önünde süngünün

bir uçtan bir uca gidip gelerek.

Üşüdü nöbetçi daldılar izbeye .

Isındı nöbetçi çıktılar .

Bu böyle sürdü 22 den ikiye kadar .

İki'de nöbetçi değişti

ve artık partizan ,

kımıldamadan kaldı tahta sıranın üzerinde.

Partizan

onsekiz yaşında .

Partizan

öldürüleceğini biliyor .

Ölmek ve öldürülmek :

Hincının kızılıtısında belli belirsizdi bu fark .

Ve ölümden korkmıyacak

ve keder duymıyacak kadar sıhhatli ve gençti.

Bakıyor çıplak ayaklarına :

Şişmiştiler

çatlayıp donmuşlular kıpkırmızı .

Fakat partizan

dışındaydı acının .

Ve nasıl derisinin içindeyse

öyle içindeydi öfkesinin ve inancının .

.....

Zoya'ydı adı

ismini Tanya , dedi onlara .

Tanya !

Bursa cezaevinde , karşılma resmin.

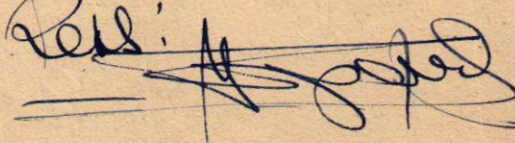
Belki duymamışsındır bile Bursa'nın adını .

+) Destandan bir parça .

YANLIŞ ' DOĞRU CETVELİ +)

Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
İlk	7	olamak	olmak
3	8	Portreler 1931	portreler 1935
4	24	hikmete	Hikmet'e
5	16	Nâzım'ın	Nâzım'ın
6	24	syaseti	siyaseti
6	31	olamak	olmak
7	8	kullanıldılça	kullanıldıka
7	17	uğradılar	uğradılar
9	5	olması da	olması da
13	18	özentileri	özentileri
15	4	öldürmek	öldürmek
15	9	UNESKO	UNESCO
17	15	ait	ait
18	5	korkusu	korkusu
27	2	güel	güzel
30	24	farladılar	Fırladılar

+.) Lütfen metni , bu yanlışları düzelttikten sonra okuyunuz.

Res:

→ Türk zindanlarının beton kazematlarında ~~ayrışmışlar~~ ~~kapalı~~ ~~12 yıldan fazla bir zaman çübümüştür.~~

Zamanımızın en meşhur şairlerinden biri, insanlığın saadet ve hürriyetleri için erkekçe mücadele eden adam, Türk halkının ~~vizâ~~ vicdani onun milli gururu olan Nazim Hikmet

Nazim Hikmet bütün hayatını, bir şair olarak kaderini Türkiye'nin milli bağımsızlık ve egemenlik ~~mücadeleleri~~, yakın doğu halklarını kurtuluş mücadeleleri ile, insanlığın en yüksek idaealleri, barış, demokrasi ve terakki uğrunda yapılan mücadelelerle bağlamışlardır.

Nazim Hikmeti hapse kapayan mürteci Türk çevreleri progresif Türk faaliyetçileriyle vahşiyane bir surette ~~öldürerek~~ ödeşerek ebedi bir alçaklığın yikanmaz lekesile çoktan lekelenmiş bulunuyorlar. Kara türk irticai (Kara ruhlu Türk mürtecileri) (Türkiye'nin koyu mürtecileri) 1921 de başta Mustafa Subhi olmak üzere Trapezund'da 15 Türk komünistleri liderini, ~~öldürdüler~~ memleketin basit insanlarına saadet sağlamak için savaşı 15 mücahidi öldürdüler. Bundan iki yıl evvel nam kazanmış (meşhur) (maruf) (müntaz) realist yazar Sabahattin Ali öldürüldü. Türk halkı çifte esaret altında inlemektedir: Kendi (öz) yeni çerilerinin ve amerikan emperyalistlerinin esareti altında.

BAD mürtecileri Türkiye'de kendi memleketleri () (votçin) gibi emrediyorlar. Bizzat onlar, bakan koltuğunda bulunan (oturan) uşaklarına Nazim Hikmeti serbest bırakmamaları için emir verdiler.

Bütün memleketlerdeki harp kundakçılarının en sevdikleri usul (metot) ~~kültür~~ ve ilmin faaliyetlerini takip etmektir.

Meşhur Çili'li Pablo Neruda'nın ardından durmadan ve yorulmadan polis köpekleri koşmaktadır; Marşallaşmış Fransada Lui Aragon'u takip ediyorlar; Amerikalı Hovard Fast serbestliğinden mahrum edilmişir;

Amerikan emperyalistleri tarafından esir edilen Yunan halkının şairi Lidzos Makronisos kampında ölmektedir. (ölüm derecesindedir).Amerikan emperyalistleri-
inin ve onların kapitalist memleketlerindeki uşaklarının cürümleri hakikaten
akla ~~sigmazxkixrxz~~ sigamayacak derecede büyüktür.

+++

bir

Nazim Hikmet 1902 de Selanikte dogmuştur.Yüksek Türk memurunun oğludur.
Babasi ,annesi ise ressamdir.Nazim iki ~~xxx~~ Heybeli adasındaki deniz
okulunda iki yıl okumuştur.(devam etmişir).Onun şairligi bu devirde başlar.

Nazimin dehasi büyük bir hızla gelişmiştir. ~~Enxaxpaxkaxxhixxistikkax~~ Münekkitletlerin onun büyük bir şair olacağını ~~daxaxikkxaxxaxkaxxixxakuxaxkx~~ daha baştan söylemişlerdir. Bahriyelilerin inkılapçı hareketine katılmış bulunmasından dolayı iki yıl sonra Nazim Hikmeti okuldan tardedilmiştir.

askeri

Bu sirada, Birinci Dünya "arbinde müthiş bir başarısızlığa (hezimete) uğriyan istilacılar Türkiyenin kasaba ve köyleri, ingiliz, amerikan, fransız, italyan v.s. yabancı askerler tarafından istila edilmişlerdi. Türkiye halkı emekçi halkı, hakarete uğriyan ve satılmış vatanını müdafaa için ayaklandılar. Geniş bir milli kurtuluş hareketi başladı. Burjuva milliyetçileri-kemalistler- halk kitlelerinin bu hareketinden faydalanarak, istilacıların memleketten kovulmasından sonra idareyi ellerine aldılar. Onlar, mürteci Türk burjuvazisinin aletleri idiler. (stavlenik). Nazım Hikmet emekçi kitlelerin milli kurtuluş mücadelelerine karışmak tecrübesinde bulundu. milli bağımsızlık için savaşanların arasında silahla döğüşmek isteyen Fakat genç şairden daha o zamanlar korkan kemalistler, Nazım Hikmete Anadolu'ya geçmek imkanını vermediler.

Nazim Hikmet yaratıcı dehasının hızla geliştiği o zamanlarda, gözlerini dünyada ilk sosyalist devleti olan genç Sovyetler Birliğine dikmişti. 1920 de büyük arzusunu gerçekleştirmeye - Moskovaya gitmeye - muvaffak oldu.

Sovyet Birliğinin başkentindeki hayat, Doğu emekçilerinin Komünist Üniversitesine devam etmesi, asrımızın en ~~en~~ iktidarlı şairi Mayakovski ile arkadaşlığı, Nazim Hikmetin şair olarak yolunu seçmesi üzerine kesin bir tesir (rol) göstermişlerdir. Bütün bunlar Nazim Hikmetin eserlerinde derin bir iz bıraktılar. N.H. ~~ileri~~ büyük Rus kültürünün progresif nananelerini büyük bir alaka ile ~~tanımis~~ okumuş, genç Sovyet edebiyatının eserlerini tanımıştır.

Bu dakikadan (andan) itibaren de S.B-nin sadık dostu olmuştur. Büyük Sovyet halkına karşı beslediği ~~xxx~~ sadakat ve sevgi, Nazim Hikmetin bütün eserlerinde kırmızı bir iplik gibi belirlemektedir. "Bir Hintlinin agzından" adlı şiirinde, Sovy.

hüküm sürdüğü
issizliğin, halk tabakalarının sefalete düştüğü, emekçilerin hayati seviyelerinin
düştüğü bir sırada "eşitlik", "hakiki demokrasi" gibi şeylerden bahsetmek işçi-
leri ve köylüleri aldatmaktan başka bir şey ~~değildir~~ olmadığını göstermiştir.

Nazım Hikmetin şiirlerinde ele alınan konuların sayısı gayet büyük ~~ve~~ çeşitlidir.

ve milletler arasında kardeşliğin

Şair milletlerarası barışın ateşin (ateşi) bir ündüsüdür. "Arife" adlı
şiirinde bütün namuslu insanlara hitab ~~edip~~ etmekte ve şöyle demektedir:

Dün

ben

şehrin meydanına gidip:

-Onlar için

kardeşlerimizi öldürmiyelim

ölmiyelim!"

dedim.

(*)

Nazım Hikmet adilane harbler taraftarları olan ve bu harbleri telkin eden-
~~harbler~~ kurtuluş ve bağımsızlık uğruna, yirtici sömürücüler aleyhine yapılan
lerle birdir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Seoçen k'ınun kalemı

ق. بینده گیم - گوز
او daraka - او تابی
گوزلری گوزور گوزلری
برده سوزلایم کیه ف. م. م.

ق. بینده گیم - گوز
او daraka - او تابی
گوزلری گوزور گوزلری
برده سوزلایم کیه ف. م. م.

ق. بینده گیم - گوز
او daraka - او تابی
گوزلری گوزور گوزلری
برده سوزلایم کیه ف. م. م.

ق. بینده گیم - گوز
او daraka - او تابی
گوزلری گوزور گوزلری
برده سوزلایم کیه ف. م. م.

ق. بینده گیم - گوز
او daraka - او تابی
گوزلری گوزور گوزلری
برده سوزلایم کیه ف. م. م.

ق. بینده گیم - گوز
او daraka - او تابی
گوزلری گوزور گوزلری
برده سوزلایم کیه ف. م. م.

Rj

قندم سئ اوسئ
پورم گم ديم و قندم سئ اوسئ
سئ دوستل ديم و قندم سئ اوسئ
ورده بيا قندم

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

قارلار گنجی اور سائید

22

قارل قایم اور سائید
یورویوسم گنجی
انفاجیم ، انفاجیم
آنی ویر ، زده تلت ؟

آی ایته شکله ، قار
کیم خیرکرم آغی
ایمده سوبنه بوزک
خیرکرم خیرکرم ؟

محلک من ، سیدلرم
کیمکیم ، راجا اورام
قائیدله ایسه
بیتیم ، خیرکرم

به اوروسه کیمکیم
قیدلرم ، کیمکیم
کیمکیم ، سوبنه
خانم ایتمه کیمکیم

امک نقوم سائید
به جمع بایستور یار
کره کلن محمدیم
یورویوسم او یوقدر

قورولماسه ترمبره
کوسکوسه دوروبر قامیوت
یورویوسم لکده
بیاضه قورولماسه

قار خیرکرم ، قار قیاییم
یورویوسم یورویوسم
دوره گنجی اوره
یورویوسم ، خیرکرم

بند بده بر حالیه وار
 بده کتاب ، اضافی ،
 بده ۱۰۰ گری کتاب
 داما بوزید با ۲- جای

بده بی بی سوره
 بده افسان قلمی کلمه
 بده بزرگوار تو قلمه عیب
 بده بزرگوار بزرگوار

بده بزرگوار گویا
 بده بزرگوار با ۲-
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار

بده بزرگوار داما
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار

بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار

بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار
 بده بزرگوار بزرگوار

یاسین

باغچه بدو در گی پاشی قاش
 بیدار آید بنام
 شد و سقانه و اردا
 آتش بر آرد و اودانه و اودانه

یاسین منور و در جبهه
 نام او منور و جاریه و سید
 بار بیدار و آتش
 بیدار و آتش
 اودانه و اودانه
 اودانه و اودانه
 اودانه و اودانه
 اودانه و اودانه

اودانه و اودانه
 اودانه و اودانه
 اودانه و اودانه
 اودانه و اودانه

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARASIRMA YAKFI

11.2.50

سورہ رعد کون

ماہ لغزہ ، والدہ ، بییدہ ، اہلہ ،
نیجہ نیجہ سلاہ ، حکیم ، نیجہ نیجہ سلاہ .
بیادہ دار ، آسیدہ بیادہ سیر ،
نیجہ بیجہ بیجہ و بیجہ سیر

نیجہ کا دار

سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،
سیدہ ، بیجہ ، قلم لیدہ ، گھنٹا گھنٹہ ،

x

ایسے

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARASTIRMA VAKFI

29 Ocak 1945

جلیق بر ارام اولدم سینه :
ارینوش ، قلم ، mallet

یاغور سینه له
نا خودار سدر کبی
برقیه بر ضوالم ددر کبی
پو لویه خایکوم
چدر بده یاغور سینه له
آقردده سدرک بر چینه و کمال سدرک بر کدول ،
صایدده سدرک بر قالدده چینه ادره کور ؟
یاغور سدرک ادره کور ؟

دنی جلد ده چینه بده
کشیو چینه بده
و چینه بده

جلیق بر ارام اولدم سینه :
ارینوش ، قلم ، نعل
سینه چینه بده

سینه بده
ارلام ده امکاش
بو یاغور سینه بده
بریات

قصد الیم دکل
سینه چینه بده
نی عفراتی

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ İNŞAATIRMA VAKFI

تورک

دافلا او سته ده
آقام کوشید یوکد بر بولور وار
~~آقام کوشید~~
دافلا او سته ده

بولور ده ده
ستور، یوکد یوکد یوکد دیکار کجی
بولور ده ده

بولور ده ده
قوز قوز قوز
بولور ده ده
بولور ده ده
بولور ده ده

TÜRKİYE SOSYAL TARİH
TÜSTAN ARAS TIRMA VAKFI

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

۱۹۴۹

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

20/10/2020

سے ابرائیم و خرمین
میلانہ بیکار بیکار بیکار بیکار
سے ملک
سے ابرا گورنر بیکار بیکار
سے بیکار بیکار بیکار بیکار
سے ابرا بیکار بیکار بیکار بیکار

گور

گور گور گور گور
بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار

بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار

بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار
بیکار بیکار بیکار بیکار

آن سید را علی و حسن
بنم بایستد ~~و~~ از آنجا
که در حقیقت طریقه
" " ، مکتب ! " رسیه .

اوله
بدر باره ناصر مدلوله
ان اوله طیار اوله سیم اوله
لویه کده صایه افسانه صداره صدره
نشین صکاره ارشد
بدر باره ناصر مدلوله
ناصر مدخلیه
صو مدخلیه

بگویم گوید در اولت سز
 اوزن با غم با غم
 چو آمد ای اوزن غم غم
 کوه یزدن چلیب مدب
 استن ز اینه
 کوهی دین دین
 کوه آیه بر سینه
 حین افاضه در سینه آذوقه
 باده حیات با سینه
 ۱۹۵۶

Peteliniko

انقسام

م. ناصر احمد (م. ناصر)

426 31

10-11

۲۰۰

میا۔ اور اس کے آئینہ
عناصر میں آئینہ۔

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

اولیاد و اولاد

آکا صاحب
ادوارہ صلی علیہ وسلم
صاحب اداس و اسرار
خود بدیدار و بیبدین
یا اعدا آقا

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

خیم
ادوار
ادوار

1954

30. March

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, likely a list or inventory, with some underlined items.

Handwritten number 14 with a horizontal line extending to the right.

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, continuing the list or inventory.

Handwritten number 14 with a horizontal line extending to the right.

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, continuing the list or inventory.

Handwritten number 14 with a horizontal line extending to the right.

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, continuing the list or inventory.

Handwritten signature or name at the bottom of the page.

TÜRKİYE SOSYAL TİPİSTAY TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

1581

Handwritten text in Urdu script, likely a continuation of the previous page, discussing the importance of the 'Khat-e-Munawwar' and the role of the 'Khatib' in the 'Jama'at-i-Islami'.

Handwritten notes in Urdu script, including the word "کتاب" (Kitab) and other illegible text.

14

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, written on aged paper. The text is partially obscured by a large, diagonal watermark reading "TARIH".

151

Handwritten notes on lined paper:

1970-1971

(1970)

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

2028

2029

2030

2031

2032

2033

2034

2035

2036

2037

2038

2039

2040

2041

2042

2043

2044

2045

2046

2047

2048

2049

2050

2051

2052

2053

2054

2055

2056

2057

2058

2059

2060

2061

2062

2063

2064

2065

2066

2067

2068

2069

2070

2071

2072

2073

2074

2075

2076

2077

2078

2079

2080

2081

2082

2083

2084

2085

2086

2087

2088

2089

2090

2091

2092

2093

2094

2095

2096

2097

2098

2099

2100

2101

2102

2103

2104

2105

2106

2107

2108

2109

2110

2111

2112

2113

2114

2115

2116

2117

2118

2119

2120

2121

2122

2123

2124

2125

2126

2127

2128

2129

2130

2131

2132

2133

2134

2135

2136

2137

2138

2139

2140

2141

2142

2143

2144

2145

2146

2147

2148

2149

2150

2151

2152

2153

2154

2155

2156

2157

2158

2159

2160

2161

2162

2163

2164

2165

2166

2167

2168

2169

2170

2171

2172

2173

2174

2175

2176

2177

2178

2179

2180

2181

2182

2183

2184

2185

2186

2187

2188

2189

2190

2191

2192

2193

2194

2195

2196

2197

2198

2199

2200

2201

2202

2203

2204

2205

2206

2207

2208

2209

2210

2211

2212

2213

2214

2215

2216

2217

2218

2219

2220

2221

2222

2223

2224

2225

2226

2227

2228

2229

2230

2231

2232

2233

2234

2235

2236

2237

2238

2239

2240

2241

2242

2243

2244

2245

2246

2247

2248

2249

2250

2251

2252

2253

2254

2255

2256

2257

2258

2259

2260

2261

2262

2263

2264

2265

2266

2267

2268

2269

2270

2271

2272

2273

2274

2275

2276

2277

2278

2279

2280

2281

2282

2283

2284

2285

2286

2287

2288

2289

2290

2291

2292

2293

2294

2295

2296

2297

2298

2299

2300

2301

2302

2303

2304

2305

2306

2307

2308

2309

2310

2311

2312

2313

2314

2315

2316

2317

2318

2319

2320

2321

2322

2323

2324

2325

2326

2327

2328

2329

2330

2331

2332

2333

2334

2335

2336

2337

2338

2339

2340

2341

2342

2343

2344

2345

2346

2347

2348

2349

2350

2351

2352

2353

2354

2355

2356

2357

2358

2359

2360

2361

2362

2363

2364

2365

2366

2367

2368

2369

2370

2371

2372

2373

2374

2375

2376

2377

2378

2379

2380

2381

2382

2383

2384

2385

2386

2387

2388

2389

2390

2391

2392

2393

2394

2395

2396

2397

2398

2399

2400

2401

2402

2403

2404

2405

2406

2407

2408

2409

2410

2411

2412

2413

2414

2415

2416

2417

2418

2419

2420

2421

2

11

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

2

Handwritten text in Ottoman Turkish script, consisting of approximately 15 lines of dense cursive. The text is partially obscured by a diagonal watermark.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Handwritten text at the bottom of the page, below a horizontal line.

Signature: Seyyid

Signature: [illegible]

[illegible]

- Angina Pectoris.

Wenn auch die Kälte

Wenn die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

Wenn man die Kälte

BAROK

~~King~~
Pırağda bir yandan ağarıyor ortalık
bir yandan da kar yağıyor ^P
suluseken
kurşuni.

Pırağda ağır ağır aydınlanıyor barok:
huzursuz, uzak
ve yıldızlarında kararmış keder.
Ölen bir yıldızdan uçup gelen kuşlara benziyor
dördüncü Şarl köprüsünde heykeller.

Pırağda ilk tramvay çıktı deposundan,
camları aydınlık, sarı, sıcak.
Ama biliyorum
İçerisi buz gibi soğuktur:
İlk yolcudan solukuyla ısınmadı henüz.

Pırağda Repik sütlü kahvesini içiyor,
beyaz mutfakta tahta masa ter (temiz.

Pırağda bir yandan ağarıyor ortalık
bir yandan da kar yağıyor
suluseken
kurşuni.

Pırağda bir araba geçiyor
tek atlı bir yük arabası
Yahudi mezarlığının önünden.
Bir başka gehrın hasretiyle yüklü araba,
arabacı ben.

Pırağda ağır ağır aydınlanıyor barok:
huzursuz, uzak
ve yıldızlarında kararmış keder.

Pırağda yahudi mezarlığında sessiz ^asdasız ölüm.

Ah gülüm, ah gülüm,
muhacirlik ölünden beter

B A R O K

Pırağda bir yandan ağarıyor ortalık
bir yandan da kar yağıyor
sulusepken
kurşuni.

Pırağda ağır ağır aydınlanıyor barok!
huzursuz, uzak
ve yıldızlarında kararmış keder.
Ölen bir yıldızdan uçup gelen kuşlara benziyor
dördüncü Sarı köprüsünde heykeller.

Pırağda ilk tıramvay çıktı deposundan,
camları aydınlık, sarı, sıcak.

Ama biliyorum

içi buz gibi soğuktur:

ilk yolcunun soluğuyla ısınmadı henüz.

Pırağda Pepik sütlü kahvesini içiyor,
beyaz mutfakta tahta masa ter temiz.

Pırağda bir yandan ağarıyor ortalık
bir yandan da kar yağıyor
sulusepken
kurşuni.

Pırağda bir araba geçiyor

tek atlı bir yük arabası

Yahudi mezarlığının önünden.

Bir başka şehrin hasretiyle yüklü araba,
arabacı ben.

Pırağda ağır ağır aydınlanıyor barok:

huzursuz, uzak

ve yıldızlarında kararış keder.

Pırağda yahudi mezarlığında sessiz sedasız ölüm.

Ah gülüm, ah gülüm,

muhacirlik ölümden beter...

Yesevik 2P/12/956

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Denizde bir bulutun öldürdüğü
Japon balıkçısı genç bir adamdı.
Dostlarından dinledim bu Türküyü,
Pasifikte sapsarı bir akşamdı.

Balık tuttuk yiyen ölür,
elimize deřen ölür,
Bu gemi bir kara tabut
lumbarından giren ölür.

Balık tuttuk yiyen ölür,
birden deşil ağır, ağır,
etleri çürür daşılır.
Balık tuttuk yiyen ölür.

Elimize deřen ölür.

Tuzla güneşle yıkanan
bu vefalı, bu çalışkan
elimize deřen ölür.

Birden deşil, ağır ağır,
etleri çürür daşılır.
Elimize deřen ölür.

Badem gözlüm beni unut.
Bu gemi bir kara tabut
lumbarından giren ölür.
Üstümüzden geçti bulut.

Badem gözlüm beni unut.
Boynuma satılma gülüm,
Benden sana geçer ölüm.
Badem gözlüm beni nutu.

Bu gemi bir kara tabut
Badem gözlüm beni unut,
çürük yumurtadan çürük
benden yapacağın çocuk.
Bu gemi bir kara tabut
Bu deniz bir ölü deniz
insanlar, ey ! neredesiniz ?
nerdesiniz ?

Ölümsüz şairimizin, 1957 1 Mayıs arifesinde Bükreşte
yazdığı şiir:

L MAYIS

Yaşım yirmi

Lenin sağ

Bir tek Kızıl Meydan

Yüz elli milyon insan.

Otuz beş yıl geçti aradan

Yaşım yine yirmi

Lenin yine sağ

Kızıl meydanlarda

Bir milyar insan.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Bulutlar adam öldürmesin

Analardır adam eden adamı,
Aydınlıklardır önümüzde gider.
Sizi de bir ana doğurmadı mı?
Analara kıymayın efendiler.
Bulutlar adam öldürmesin.

Koşuyor altı yaşında bir çocuk,
Uçurtması geçiyor ağaçlardan.
Siz de böyle koştunuz bir zaman.
Çocuklara kıymayın efendiler,
Bulutlar adam öldürmesin.

Gelinler aynada saçını tarar,
Aynanın içinde birini arar,
Elbet sizi de böyle aradılar.
Gelinlere kıymayın efendiler,
Bulutlar adam öldürmesin.

İhtiyarlıkta aklına insanın,
Tatlı anıları gelmeli yalnız.
Yazıktır, ihtiyarlara kıymayın,
Efendiler, siz de ihtiyarsınız.
Bulutlar adam öldürmesin.

MACAR TOPRAĞI

Merhaba Macar toprağı,

sen bu yaz vakitleri

fırından yeni çıkmış ekmek gibisin

kabarık

~~kakar~~ yaldızlı, esmer

Şirivé ekmek gibi sırlarınla dolu

ekmek gibi mübareksin.

Merhaba Macar toprağı,

altındaki tohumlara

köklere, temellere, madenlere

altındaki kemiklere merhaba.

Merhaba Macar toprağı,

üstündeki gündüzlere, gecelere

üstündeki yapraklara

sevdalara, türkülere

pencerelere

kanatlara, ellere, ayaklara merhaba.

Merhaba Macar toprağı,

kardeşinden

esir toprağımdan selâm getirdim sana.

Senin de geçmiş başından

bilirsin,

esirliğin ne demek olduğunu.

İnsanın toprağına nasıl çirkin görünüp
insana toprağın nasıl ^{değer} geldiğini
sözün ağızda

bakışın gözde donup kaldığını
ve emeğimizin

çürük bir yemiş gibi acıdığını avucumuzda.
Toprak da insan gibi

türküler gibi tıpkı
hürriyette bir kat daha güzelleşiyor.
Güzelleşmişin bir kat daha Macar toprağı.

İnsanına, nimetine
hayaline, hürriyetine
şairine, şarabına doyum olmuyor.

Hoşça kal,
lâyık olmadığım kadar ağırladın beni.
Hoşça kal,
götürüp koydum Gelert tepesine
senin kır çiçeklerini Macar toprağına
kendi halkım adına.

Hoşça kal,
başaklarına tane
hayvanlarına besi
çeliğine kuvvet
insanlarına bahtiyarlık dilerim.

Hoşça kal.

Belki yine gelirim.

Belki ömür vefa etmez.

Ama bilirim, gün olacak, bilirim

senden bize, bizden sana misafir gidilip gelinecek

bir bahçeden bir bahçeye geçer gibi.

1954

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Denizde bir bulutun öldürdüğü
Japon balıkçısı genç bir adamdır.
Dostlarından dinledim bu Türküyü,
Pasifikte sapsarı bir akşamdır.

Balık tuttuk yiyen ölür,
elimize değen ölür,
Bu gemi bir kara tabut
lumbarından giren ölür.

Balık tuttuk yiyen ölür,
birden değil ağır, ağır,
etleri çürür dağılır.
Balık tuttuk yiyen ölür.

Elimize değen ölür.

Tuzla güneşle yıkanan
bu vefalı, bu çalışkan
elimize değen ölür.

Birden değil, ağır ağır,
etleri çürür dağılır.
Elimize değen ölür.

Badem gözlüm beni unut.

Bu gemi bir kara tabut
lumbarından giren ölür.

Üstümüzden geçti bulut.

Badem gözlüm beni unut.

Boynuma sarılma gülüm,

Benden sana geçer ölüm.

Badem gözlüm beni nutu.

Bu gemi bir kara tabut
Badem gözlüm beni unut,
çürük yumurtadan çürük
benden yapacağın çocuk.
Bu gemi bir kara tabut
Bu deniz bir ölü deniz
insanlar, ey ! neredesiniz ?
nerdesiniz ?

Ölümsüz şairimizin, 1957 1 Mayıs arifesinde Bükreşte
yazdığı şiir:

1 MAYIS

Yaşım yirmi

Lenin sağ

Bir tek Kızıl Meydan

Yüz elli milyon insan.

Otuz beş yıl geçti aradan

Yaşım yine yirmi

Lenin yine sağ

Kızıl meydanlarda

Bir milyar insan.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Pırağda ağır ağır aydınlanıyor barok:

huzursuz, uzak
ve yıldızlarında kararmış keder.

Pırağda yahudi mezarlığında sessiz sedasız ölüm.

Ah gülüm, ah gülüm,
muhacirlik ölümden beter...

Yessenik 2P/12/956

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Korede Ölen bir yedek subayımızın Menderese
söyledikleri

Gözlerinizin ikisi de yerinde, Adnan bey,
iki gözünüzle bakarsınız,
iki kurnaz,
iki hayın,
ve zeytin yağlı iki gözünüzle
bakarsınız kürsüden Meclise ~~kibi~~ kibirli kibirli
ve topraklarına çifliklerinizin
ve çek defterinize.

Ellerinizin ikisi de yerinde, Adnan bey,
iki elinizle okşarsınız,
iki tombul,
iki ak,
vıcık vıcık terli iki elinizle
okşarsınız pomadalı saçlarınızı,
dövizlerinizi
ve memelerini metreslerinizin.

İki bacağınızın ikisi de yerinde, Adnan bey,
iki bacağınız taşır geniş kalçalarınızı,
iki bacağınızla çıkarsınız huzuruna Eisenhowerin,
ve bütün kaygınız
iki bacağınızın arkadan birleştiği yeri
halkın tekniğinden korumaktır.

Benim gözlerimin ikisi de yok,
Benim ellerimin ikisi de yok,
Benim bacaklarımın ikisi de yok,
Ben yokum.

Beni, Üniversiteli yedek subayı,
Korede harcadınız, Adnan bey.

Ellerinizi itti beni ölüme,
vıcık vıcık terli, tombul elleriniz.

Gözleriniz şöyle baktı arkamdan,
ve ben alkan içinde ölürken
çığlığımı duymamanız için
kaçırdı sizi bacaklarınız arabanıza bindirip.

Ama ben peşinizdeyim , Adnan bey,
ölüler otomobilden hızlı gider,
kör gözlerim,

kopuk ellerim,

kesik bacaklarımla peşinizdeyim.

Diyetimi istiyorum, Adnan bey,

göze göz,

ele el,

bacağa bacak,

diyetimi istiyoru m,

alacağım da.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İSSİZLİK

Haydarpasa garında

1941 baharında

saat 15.

Merdivenlerin üstünde güneş

yorgunluk ve telâş.

Bir adam merdivenlerde duruyor

bir şeyler düşünerek.

Zayıf

Korkak

Burnu sivri ve uzun,

ve yanaklarının üstü çopur.

Merdivenlerdeki adam

- Galip usta -

tuhaf şeyler düşünmekle meşguldür:

"Kâat helvası yeser her gün" diye düşündü

5 yaşında

"Mektebe gitsem " diye düşündü

10 yaşında

" Babamın bıçakçı dükkanından

akşam ezanından önce çıksam" diye düşündü

11 yaşında

" Sarı iskarpinlerin olsa

kızlar bana baksalar" diye düşündü

15 yaşında

"Babam neden kapattı dükkanını ?

Ve fabrika benzemiyor babamın dükkanına"

diye düşündü

16 yaşında.

"Yevmiyem artar mı ?" diye düşündü

20 yaşında

"Babam ellerimde öldü,

bende böyle tez mi öleceğim?"

diye düşündü

21 yaşında.

"İşsiz kalırsam" diye düşündü

22 yaşında.

"İşsiz kalırsam" diye düşündü

23 yaşında

"İşsiz kalırsam" diye düşündü

24 yaşında

ve zaman zaman işsiz kalarak

"İşsiz kalırsam" diye düşündü

50 yaşına kadar.

51 yaşında ihtiyarladım" dedi

"Babamdan bir yıl fazla yaşadım".

Şimdi 52 yaşındadır.

İşsizdir.

Şimdi merdivenlerde durup

kaptırmış kafasını

düşüncelerin en tuhafına:

"Kaç yaşında öleceğim?

Ölürken Üzerimde yorgan olacak mı?"

diye düşünüyor.

Burnu sivri ve uzun,

Yanaklarının üstü çapır.

Denizde balık kokusuyla

ve düşemelerde tahta kurularıyla gelir

Haydarpaşa garında bahar.

Sepetler ve heybeler

merdivenlerden inip

merdivenlere çıkıp

merdivenlerde duruyorlar...

Polisin yanında bir çocuk

-tahminen beş yaşında -

iniyor merdivenleri.

Nüfusda kaydı yok,

fakat işçi Kemal...

Merdivenleri bir heybe çıkıyor da

bir halî heybe...

Merdivenlerden inen Kemal

yapayalnızdı

-kundurasız ve gümleksiz-

ortasında kainatın.

Açlığından başka bir şey hatırlamıyor,

bir de hayal meyal

karanlık yerde bir kadın.

Merdivenlerin çıkan heybenin
kırmızı, mavi, siyah bakışları var.
Eskiden
halı - heybeler

ata, katıra, yaylıya binerlerdi.
Şimdi simendifere biniyorlar.
Merdivenleri bir kadın iniyor.
Çarçafı şişman.
Adıye hanım.
Anası Kafkaslı.
1311 de kızamık

1318 de gelin oldu.
Çamaşır yıkadı.
Yemek pişirdi.
Çocuk doğurdu.
Ve biliyor ki öldüğü zaman
Selâtin camilerinden
bir şal koyacaklar tabutuna.
Bir damadı imamdır.

Merdivenlerin üstünde güneş
bir kaç yeşil soğan
ve bir insan:
Ahmet onbaşı.
Balkan harbinde gitti.
Seferberlikte gitti.
Yunan harbinde gitti.
" Ha dayan hemsirim sonuna vardık"
sözü meşhurdur.

Merdivenleri bir kız çıkıyordu.
Çorapta çalışır,
- Tophane caddesi, Galata-
Atifet 13 yaşındadır.
Galip usta
baktı Atifete:

" Evlenseydim eğer
torunum olurdu bu kadar"
diye düşündü.
"Çalışırdı bana bakardı"
diye düşündü.

Sonra birdenbire aklına Sadiye geldi;

Eminin kızı.

Mavi mavi gözleri vardı.

Geçen sene

daha adet görmeden

Şahbazın arsasında bozmuşlardı.

Sepetler ve heybeler

merdivenlerden inip

merdivenlerden çıkıp

merdivenlerde duruyorlar...

Ahmet onbaşı

- Yine askerdi

yetiştirdi halî heybeye.

Öptü elini.

Halî - heybe

ve mavi mintan, palto, siyah şalvar

ve keten lastik iskarpinler

füt şapka, sakal

ve lahuri şal

kuşak

Onbaşının omuzunu okşayarak:

- Hayıflanma, dedi

bir kaç kalem borç için

hane halkını sıkıştırmıyacaktılar.

Biraz faiz biner

o kadar..."

Haydarpaşa garında

martılar inip kalkıyor

denizde teşlerin üstüne.

İrenilir sey değil

martıların hayatı.

Garın saati

üç beş geçiyor.

Siloların orda

Romanya aynalı bir şilebe

hububat yüklüyorlar.

Ayrıldı onbaşından halî heybe

gara girdi.

Merdivenlerin üstünde güneş
yorgunluk ve telaş
ve bir arı ölüsü var.

Kocaman insan ayaklarına aldırmadan
bembeyaz, upuzun taşın üzerinde
arının ölüsünü taşıyor karıncalar.

Adviye hanım
sokuldu polis efendiye.
Birşeyler konuşuldu.
Okşadı çocuk Kemali
ve hep beraber
karakola gittiler.

Ve her ne kadar
bir daha görülmeyecekse de
hayal meyal
karanlık bir yerlerde hatırlanan kadın
çocuk Kemal
yapmanız değil artık
ortasında kainatın.

Bir parça bulaşık yıkayıp
biraz su taşıyacak
ve Adviye hanımın dizi dibinde taşıyacak.
Merdivenleri mahkûmlar çıkıyordu,
şakalaşıp
gülüşerek...

Üç erkek
bir kadın
ve dört jandarma.
Erkekler kelepçeli
kadın kelepçesiz
jandarmalar süngülü.
Merdivenlerin üstünde bir kayısıgülü
bir cigara paketi
bir gazete kâğıdı

Mahkûmlar durakladı.
Jandarma Hasan
tokalaştı Ahmet onbaşıyla

Jandarma Haydar

aldı yerden boş paketi
soktu cebine.

Ve mahkûm kadın

boynuna atılan Atifeti
öptü iki yanağından:

Eğilip baktı kelepçeli Halil

kayısı gülünün yanındaki gazete kağıdına:

" Tek sütunluk bir nefer,
üniforması belli değil
traş uzun,

Beyaz sargılar var başında
sargılar kan.

Sonra tayyareler

- kanatlı köpek balıkları gibi -
" Pike bombardıman"
diye yazıyor.

Sonra bir liman,

küçük beyaz daireler çizili üzerinde
ismini okuyamadı.
Mürekkebi gaz lekesi dağıtmış".

Üç bayan

çıktılar merdivenleri koşarak
-sivri külahlarıyla .

mantar iskarpinleriyle-
bonliyo yolcuları.

Kelepçeli Süleyman

bayanları gördü

Genç bir kadın geçirdi yüreğinden

Kaysı gülünü nişanlayıp

tükürdü.

Kelepçeli Fuat

seslendi Galip ustaya

"Usta

yine tuhaf şeyler düşünüyorsun!..."

"-Düşünüyorum evlât

geçmiş olsun.

"- Eyvallah usta.

İSTİKLÂL SAVAŞI DESTANINDAN

Birinci Kısım

Başlangıç

Sene 1922...

Etimiz mütehammil.

Ateşi ve ihaneti gördük..

ve yanan gözlerimizle duyuyoruz

bu dünyanın üzerinde.
İstanbul 918 teyminlerinde
İzmir 919 Mayısında

ve Çeşme, Menemen, Ayvalık, Aydın

Mayıs ortasından Haziran ortalarına kadar

- yani tütün kırma mevsimi

yani arpalar biçilip buğdaya başlanırken

yuvarlandılar...

Adana, Antep, Urfa, Maras

Düştü

Döğüşüyordu.

Yunan ordusu başladı yürüme;

Akhisar, Karacabey

Bursa ve Bursa şarkında Karasu,

çarpışarak çekildik.

920 nin 29 Ağustos

Uşak düştü .

Yaralı ve dehşetli kızgın, fakat toprağımızdan emin

Dumlupınar sırtlarındayız.

Nazilli düştü ...

1920, Şubat, Nisan, Mayıs

Bolu, Düzce, Geyve, Adapazarı,

İçimizde Hilâfet orduları, Aznavur isyanları

ve aynı sıradan

3 Teşrini evvel Konya

Sabah.

500 as ker kaçağı ve yeşil bayrağıyla Delibaş
girdi şehire.

Alaettin tepesinde üç gün üç gece hüküm sürdüler
ve Manavgat istikametlerinde kaçıp ölümlerine giderken
terkilerinde kesilmiş kafalar götürdüler ...
ve 29 Kânun evvel Kütahya.

4 top ve 1800 atlı bir ihanet

Yani Çerkes Ethem

Bir gece vakti

Kilim ve halı yüklü katırları

Koyun ve sığır sürülerini önüne katıp

düşmana geçti.

Yürekleri karanlık,

Kemerleri ve kamçıları gümüşlüydü

Atları ve kendileri semizdiler.

10 Kânunsani 1921:

Birinci İnönü

ve sonra ikincisi:

23 Mart 921 günü

Düşmanın Bursa ve Uşak grupları üstümüze yürüyor .

Onlarda topçu ve piyade bizden üç kere fazla,

Bizim:atlımız çok.

Atların mekanizması, hartucu, namlusu yoktur

ve kılıç çıplak, ucuz bir demirdir.

26 Mart akşamı:

Sağ cenah ilerimize yanaştılar.

27 Mart:

Bütün cephede temas

28, 29, 30

Kavgaya devam

ve Martın 31 inci gecesinde

-Ay ışığı var mıydı bilmiyorum-

İnönü karanlığı sesler ve kıvılcımlarla doluydu

ve biz orda makûs talihimizi yendik.

8 Nisandan 11 Nisana kadar

Dumlupınar.

Sonra Haziran,

Bir yaz gecesi.

Dünyada yalnız pîrîltılar ve böceklerin sesi...

Sakaryayı üç yerinden sallarla geçiyoruz.

Basarak

~~Basarak~~ aldık Adapazarını.

Dolaşıp Sapanca gölünün sazlıklarını

yanıştık İzmitin şarkında çuha fabrikasına

Düşman

kısmen gemilere binerek denizden

ve kısmen Karamürşel üzerinden Bursaya ~~sakılarak~~ çekilip

boşalttı İzmit şehrini geceyarısı.

Sonra 23 Ağustos.

Sakarya mehamei kübrası ki

devamı on üç Eylül gününe kadardır.

Bizim kırk bin piyademiz, dört bin beşyüz atlımız.

Düşmanın sekiz bin sekiz yüz piyadesi üç yüz topu vardır.

Harb meydanının şimal yanı

Sakarya

~~ve~~ ve dağlardır:

Keskin ve dik yamaclarıyla

Kireçli toprakları

ve kayalarında tek başlarına birbirilerinden uzak

Haşin ve münzevi çam ağaçlarıyla

Abdüsselâm dağı, gökler dağı, dağlar...

Ve Sakaryadan bu havalide

yalnız çatal tırnaklı karacalar su içmektedir.

Ankara suyunun döküldüğü yerden

Eskişehir şimali garbisine kadar

Sakarya mecrası uçurumlar içinden geçmektedir...

Cenupta ve cenubu sarkıde:

Yapraksız ve hazin

geniş ve uzun

ve insana bıraktığı hiçbir şeye acımadan

ölmek arzusu veren

"Cihanbeyli" ovası

çöl...

Bu çölün, bu dağların, bu şehrin ve bizim önümüzde

yirmi iki gün ve gece fasılasız döğüşüp

Yunan ordusu ~~xx~~ rüc'ata mecbur kaldı.

Buna rağmen

Sene 1922 .

ve onbeş vilâyet ve sancak ve dokuz büyük şehir

düşman elindedir.

Ve inanılmaz şeyler düşmandadır ki, bunların arasında:

yedi göl, onbir nehir

ve köklerinde baltamızın yarası ve yangınlarıyla bizim olan

ve adı kitaplarda yazılı

yüz kere yüzbin dönüm orman...

Bir tersane, iki silah fabrikası

ve ondokuz körfez ve liman ki

belki birçoğunun

Rihtimi, mendireği, kırmızı yeşil fenerleri yoktur.

Ve belki sularında

ateş kayıklarının ışıltısından başka ışık yanmadı.

Fakat onlar

tahta iskeleleri ve kederli balıkçılarıyla bizimdiler.

Sonra üç deniz, altı kol tren hattı,

sonra göz alabildiğine yol:

Sılaya döndüğümüz

gurbette görüldüğümüz

ve neden ve niçin olduğunu sormadan

sabırlı bir hayret içinde üstünden geçip
çöle, Canakkaleye, ölüme gittiğimiz yol.

Ve sonra ~~toprak~~ T o p r a k

ve o toprağın insanları:

Uşak tezgâhlarının halî dokuyanları

Kılbadan işlemeli eğerleriyle meşhur

Manisalı saraçları

yol kenarlarında ve istasyonlarda açlar

kurnaz, cesur ağır başlı ve çapkın,

ve kitleleriyle delikanlı

İstanbul ve İzmir işçileri;

Zahire ve kantarye tacirleriyle esraf ve âyan

Kıl çadırli yörükleri Aydın'ın,

ve sonra ırgat, ortakçı maraba/davarlı ve davarsız

yarım meşin cizmeli ve ham çarıklı köylüler...

Onbeş vilâyet ve sancak ve dokuz büyük şehir

Düşman elindedir.

13 /Haziran/ 1950 tarihli

"Nazım Hikmet" gazetesi

İstiklâl Savaşı destanından

SOFÖR AHMET

Ne diyorduk oğlum Ahmet?

Dökmeciler sağda kalır,

derken, Uzunçarşıya ^{saparken} saptık

köşede, sol kolda seyyar kitapçı;

Hikâye-i Billür Köşk,

altı cilt Tarih-i Cevdet

ve Fennî tebabet...

Tabahat mutfaktan gelirmiş,

yani yemek pisirmek.

Hani uskumru dolmasına da bayılırım pek...

Yaldızlı kuyruğundan tutup

bir salkım üzüm gibi yersin.

İlerde bir süvari kolu gidiyor,

saptılar sola...

Uzunçarşıyı dikine inersin.

Sandalyacılar, tavla pulcuları,

tespihçiler...

Ve sen Istanbulu,

Sen kendi ellerinin hünerine alışmış olduğundan

şaşarsın Istanbululara;

ne kadar ince, çeşitli hünerleri var dersin.

Rüstempaşa camisi,

urgancılar...

Urgancılarda yüz parça yelkenli gemiyi

ve hesapsız katır kervanlarını donatacak kadar

organ, halat, dökme tunçtan çingiraklar satılır.

Zindankapı,

Babacafer,

Uzakta Balıkpazarı,

kuru yemişçiler...

Yemiş iskelesindeyiz.

O,sandalları,mavnaıarı,

güneşli karpuz kabuklarııle

yüzüne hasret kaldığım deniz...

Sol arka lâstik hava mı kaçırıyor,ne?

İnip baksam...

Yemiş iskelesinden dilenci vapuruna binip

Eyyipte niyet kuyusuna gittikti.

Elleri yumuk yumuk,

bacakları biraz carpıktı ama

yeşil zeytin tanesi gibi gözler,

kařları hilâl gibi çekikti.

Tam Rüstempařaya yaklařtık,

beyaz bařörtülü.

Lâstik hava kaçırıyor;

derdine deva bulamazsak eğer...

Dur bakalım Babacafer.

"
Uç numaralı kamyonet durdu.

Karanlık,

kriko,

pompa,

eller,

küfreden ve küfrettiğine kızan elleri.

Lâstikle ve ihtiyar tekerlekle çalışırken

Ahmet hatırladı :

Bir gece nüzüllü baba annesi,

sedirden sedire taşınırken kadıncağız ...

İç lâstik boydan boya patladı.

Yedek

yok..

Dağlarda avaz avaz imdat istemek?.

Sen Süleymaniyelisin,oğlum Ahmet!.

İSTİKLÂL SAVAŞI DESTANINDAN

KADINLARIMIZ

922 senesi
Ağustos ayı

Ayın altında kağnılar gidiyordu ;

Kağnılar gidiyordu Akşehir üstünden Afyona doğru.

Toprak öyle bitip tükenmez

dağlar öyle uzakta

sanki gidenler hiçbir zaman

hiçbir menzile erişemiyecekti.

Kağnılar yürüyordu yekpare meşeden tekerlekleri ile
ve onlar

ayın altında dönen ilk tekerlekti.

Ayın altında öküzler

başka ve çok küçük bir dünyadan gelmişler gibi
ufacık

kısacıktılar...

Ve pıriltılar vardı hasta kırık boynuzlarında
ve ayakları altında akan toprak,

toprak

ve topraktı.

Gece aydınlık ve sıcak

ve kağnılarda tahta yataklarında

koyu mavi kumbaralar çirilçiplaktı

ve kadınlar;

birbirinden gizliyerek

bakıyorlardı ayın altında;

Geçmiş kabilelerden kalan öküz ve tekerlek

ölülerine

ve kadınlar

bizim kadınlarımız

korkunç ve mübarek elleri,

ince küçük çeneleri, kocaman gözleriyle,
anamız, avradımız, yârimiz,
ve sanki hiç yaşamamış gibi ölen
ve soframızdaki yeri

Öküzünden sonra gelen
ve dağlara kaçııp uğrunda hapis yattığımız
ve ekinde, tütünde, ve odunda, pazardaki
ve kara sapana koşulan ~~tttttttttttttttt~~
ve ağillarda...

İşiltisinde yere saplı bıçakların
oynak ağır kalçaları ve zilleriyle bizim olan
kadınlar,

bizim kadınlarımız.....

Şimdi ayın altında
Kağnıların ve hartuşların peşinde
başaklı
harman yerine kehribar ~~başaklı~~ sap çeker gibi
aynı yürek ferahlığı

aynı yorgun alışkanlık içindeydiler.

Ve onbeşlik şarapnelin çeliğinde
ince boyunlu çocuklar uyuyordu.

Ve ayın altında kağnılar
yürüyordu Akşehir üstünden Afyona doğru.

6/Haziran/1950 tarihli

"Nazım Hikmet" gazetesinden

AKŞAM

He!

Anadolu ovalarındaki gibi tıpkı
havai mavi

toz pembe

açık mor,

Macar ovasında akşam oluyor.

Ağaçlar bildik ağaçlar, bizim ovadakiler
dibinde ağaçların

akşam serinliğinde

terli, sıcak

asker kaputuna benziyor toprak.

O renkte

Öyle uçsuz bucaksız

Öylesine dayanıklı

Anadolu ovalarındaki gibi tıpkı

Macar ovasında akşam oluyor.

Konuyor dallara yıldızlar

yaprakların arasına

kuşlarla beraber.

Ağaçlar bildik ağaçlar, bizim ovadakiler.

Benzerlik işte o kadar ama

akşamış, toprakmış, ağaçmış

bizim ovalarda çocuklar aç

gelinler yirmi yaşında kocakarı

bizim ovalarda öküzlerin boyu bir karış

bizim ovalar Macar ovası değil.

Mart 1954

DÜŞÜNMEK DEĞİŞTİRMEZ HAYATI

Fuat

tesviyeci tersanede

Üç arkadaş perdeleri indirip

bir kitap okudukları için

19 yaşında hapse girdi.

Yatıyor iki yıldır.

Şimdi içerlere gönderiyorlar.

Galip usta

bu sefer

dehşetli bir şeyler düşünerek

bakıyor Fuadın kelepçesine.

Bugüne dek

farkına varmadan biriken şeyler

yığınla, üst üste, hep beraber

tıkacına atan bir çeşme suyu gibi

bulanık, berrak

kafasının içini doldurarak

akıyorlar:

"İstanbulda ne kadar çok fabrika var,

Türkiyede ne kadar çok,

dünyada ne kadar çok sayılamıyacak kadar.

Dün akşam tornacı ayyaş Kadirin

ölüsünü buldular üniversite kapısında

-bayılmış kız talebelerden biri-

Ne kadar çok kayış, kasnak

ne kadar çok volan

ne kadar çok motor

dönüyor, ha babam dönüyor, ha babam dönüyor, dönüyor

ne kadar çok adam, ne kadar çok adam

"İşsiz kalırsam, işsiz kalırsam" diye düşünüyor.

Mürettip Şahop usta kör oldu

dileniyor matbaalarda.

Dokuma tezgâhları, fireze tezgâhları, torna tezgâhları

şahnerdanlar, merdaneler

pulanyalar, pulanyalar, pulanyalar

- Galip usta pulanyacıydı.-...

Kimbilir dünyada daha ne kadar

ne kadar çok işsiz var.

Ama askere almışlardır.

Asker olunca işsiz adam
artık işsiz sayılmaz mı?"

"-Yine derinlere daldın usta!

Galip usta dokundu Fuadın kelepçesine.

"- Allah sonumuzu...

(Ürktü kendi sesinden)

hayır eyleye evlât!"

dedi.

İnce siyah biyiklariyle Fuat

gülmüştü:

"- Hayırdır mutlak sonumuz!"

Ustanın çipil gözleri ıslak,

titriyor uzun burun.

Ve etrafına belli etmeden

koydu Fuadın cebine

elli beş kuruşundan 20 kuruşunu

Nayın Hikmet

VASILAV CEDDESİNİN VİTRİNLERİ

Külahlükuleler, Pırağ şehrinde,
kararınca akşamın üzerinde,
düşen giren dünyalar aydınlanır
Vasilav caddesinin vitrinlerinde.

Kumaş, deri, kesme billur ve çelik,
sevinç, keder, türkü, yaşlılık, gençlik,
oburluk küp gibi, dibi de delik
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Elimiz camların ardına gider,
orda ruhunuza dokunmak ister.
Gözlerimiz kendimizi seyreder
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

1
Cimriliğimizle cömertliğimiz,
yumuşaklığımızla sertliğimiz,
düzenbazlığımızla mertliğimiz
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Sabrimizin ağır, demir çarığı,
kibrimizin yedi tuğlu sarığı,
bir dilim ekmeğimizin katığı
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Kendi kendimize hayranlığımız,
hasedimiz, arkadaşcanlığımız,
tepeden tırnağ insanlığımız
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Külahlükuleler, Pırağ şehrinde,
kararınca akşamın üzerinde,
düşen giren dünyalar aydınlanır
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Önümden bir vitrinin
bütün bir dünya oyuncak,
kurtlar, ayılar şipsirin,
düşüp öldürmiyen uçak,
sarımsak bacalı vaporlar,
otobüsler pırıl pırıl.

I
İstanbulda bir Memet var,
altısına bastı bu yıl.

Pırağ 31/12/956

FAUSTUN EVİ

Gecenin bir geçvaktında,
 kulelerin dibinde, kemerlerin altında,
 dolaşıp durdum Pırağı.
 Gökyüzü karanlıkta altın çeken bir imbik,
 bir simyaker imbiği, alevi mavi mavi.
 Şarl meydanına doğru indim yokuşa aşağı,
 orda, köşe başında, kiliniğe bitişik,
 bahçe içinde doktor Faustun evi.

Kapıyı çaldım.
 Doktor evde yok.
 Malum.
 İki yüz yıl kadar önce,
 tavandaki delikten,
 yine böyle bir gece,
 çekip aldı onu şeytan.

Kapıyı çalıyorum.
 Bu evde ben de senet vereceğim şeytana,
 ben de kanımla imzaladım senedi.
 Ne altın istiyorum ondan,
 ne bilin, ne de gençlik.
 Hasretlik cana yetti,
 pes !
 Beni İstanbuluma götürsün bir saatlik

Çalıyorum kapıyı, çalıyorum.
 Kapı ~~çalınıyor~~ açılmıyor, açılmıyor.
 Neden ?
 İstedğim olmaz ışık mı Mefistofeles ?
 Satın alınmağa değmez mi yoksa
 bu lime lime ruhum ?

Pırağda ay doğuyor limon sarısı.
 Doktor Faustun evi önünde duruyorum,
 çalıyorum açılmaz kapıyı gece yarısı.....

HANUŞ USTANIN SAATI

Kar, önce tepede dindi,
Pırağ Şatosunun orda.
Sonra, birden bire berrak,
nazlı serin bir mavilik
kestaneliklere indi,
yumuşacık parlıyor da.

Şair, memleketten uzak,
~~hasretlerle delik deşik~~
hasretlerle delik deşik,
Eski Kentte duruyordu
meydanlıkta, yapa yalnız.

Gotik bir duvar üstünde
Hanuşustanın saati
on ikiyi vuruyordu.

Harmanilerinde yıldız
ve en aziz Piyer önde,
saatin içinden çıktı
yorgun on iki havvri
ve kesesiyle de Karun
ve inanç ve şer ve zulüm.
"Ve geldik ve gidiyoruz".
Ve taştan bir yeniçeri
aşağıda melul, mahzun.
Ve çanları çalan ölüm
ve yukarda öttü horoz.

Şair memleketten uzak,
hasretlerle delik, deşik,
etrafına dalgın, baktı.
Geldi indi salınarak
nazlıserin bir mavilik
meydanlığa öğle vakti.

S O F Y A' D A N

I

Sofyaya bir bahar günü, geldim, çekerim,
İhlamur kokuyor doğduğun şehir.

Dünyayı sensiz dolaşıyorum,
böyle imiş kaderim,
elden ne gelir...

Sofyada ağaç duvardan önce, duvardan güzel,
Sofyada ağaçla insan karışmış birbirine,
hele kavak,
neredeyse odaya girip
kırmızı kilime oturacak...

Sofya şehri büyük mü?
Şehirler, gülüm, caddeleriyle değil,
anıtını diktiği şairleriyle büyük oluyor.
Sofya büyük şehir...

Burda akşam olunca dökülüyor sokağa millet,
çocuğu çocuğu, genci ihtiyarı,
bir gülüşme, bir uğultu, bir gürültü, bir kıyamet,
bir aşağı, bir yukarı,
yan yana, kol kola, el ele...

İstanbulda da Şehzadebaşında ramazan geceleri
- Sen o devre yetişmedin Münevver -
piyasa edilirdi tıpkı böyle.

Yok... Geçti o geceler...

Şimdi İstanbulda olsam

aklıma mı gelirdi onları aramak!

Ama İstanbuldan uzak

her şeyini arıyorum,

Üsküdar cezaevinin görüşme yerini bile...

Sofyaya bir bahar günü girdim, şekerim,
İhlamur kokuyor doğduğun şehir.
Bilmediğin gibi ağırladı beni hemşerilerim.
Doğduğun şehir kardeş evim bugün.
Ama kendi evin kardeş evinde bile unutulmuyor.

Şu gurbetlik zor zanaat zor...

24 Mayıs 1957. VARNA.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

MÜNEVVERDEN MEKTUP ALDIM, DIYOR KI:

Anlat bana doğduğum şehri Nâzım,
Sofyadan pek küşükken çıkmışım
ama bulgarca bilirmişim...

Sofya nasıl şehir?
Dinlerdim anamdan,
Sofya ufacıkmiş,
büyümüştür,
düşün, kırk bir sene geçmiş.
Bir "Park Boris" varmış o zaman.
Dadım sabahları götürürmüş beni.
Sofyanın en büyük parkı olacak.
Orda resimlerim çekilmiş, durur.
Bol güneşli, bol gölgeli bir park.
Git, orda otur,
Belki rastlarsın öhünde oynadığım sıraya.
Ama sıralar kırk yıl dayanmaz ya,
onlar da çürüyüp değiştirilmiştir.
En iyisi ağaçlar,
ağaçlar anılardan uzun yaşar...
Git orda en yaşlı kestanenin altına otur bir gün.
Her şeyi unut,
ayrılığımızı bile,
sade beni düşün.

MÜNEVVERE MEKTUP YAZDIM, DEDİM KI:

Ağaçlar duruyor, eski sıralar ölmüş,
"Park Boris", "Hürriyet parkı" olmuş.
Sade seni düşündüm kestanenin altında,
sade seni yani Memedi
sade seninle Memedi yani Memleketi...

11 haziran VARNA.

MÜNEVVERDEN MEKTUP ALDIM, DIYOR KI:

Anlat bana doğduğum şehri Nâzım,
Sofyadan pek küçükken çıkmışım
ama bulgarca bilirmişim...

Sofya nasıl şehir?
Dinlerdim anamdan,
Sofya ufacıkmiş,
büyüktür,

düşün, kırk bir sene geçmiş.

Bir "Park Boris" varmış o zaman.

Dadım sabahları götürürmüş beni.

Sofyanın en büyük parkı olacak.

Orda resimlerim çekilmiş, durur.

Bol güneşli, bol gölgeli bir park.

Git, orda otur,

Belki rastlarsın öhünde oynadığım siraya.

Ama sıralar kırk yıl dayanmaz ya,

onlar da çürüyüp değiştirilmiştir.

En iyisi ağaçlar,

ağaçlar anılardan uzun yaşar...

Git orda en yaşlı kestanenin altına otur bir gün.

Her şeyi unut,

ayrılığımızı bile,

sade beni düşün.

MÜNEVVERE MEKTUP YAZDIM, DEDİM KI:

Ağaçlar duruyor, eski sıralar ölmüş,

"Park Boris", "Hürriyet parkı" olmuş.

Sade seni düşündüm kestanenin altında,

sade seni yani Memedi

sade seninle Memedi yani Memleketi...

11 haziran VARNA.

Dikili taşlar

Düştük Varnadan , bre dilber aman , Sofya yoluna .
Yol boyu ceviz .
Kokusu kına , kokusu yeşil .
Yol ceviz değil , bre dilber aman , biz cevizdeyiz .
Yolda rastladık ölen kayalar mezarlığına .
Vardık yanına .
Yüce mezarlık .
Taşlar , dağılmış cesettir , yatar ,
taşlar , dikilmiş durur ayakta
çürür ayakta ,
yüreklerini yel oyar gider .
Bir böyle keder , bre şahin aman , ben bilirim ben .
Bu nasıl kader !
Kınıldanadan taş toprak olmak ...
Bir acı firak , bir kara duman , bre şahin aman .
Bu nasıl kader !
Bir böyle keder ,
böylesi, gülüm ,
bir bana mâlum

6 Haziran 957 Varna

Sofra

Şu Varna deli etti beni
divâne etti .
Domates , yeşil biber , kalkan tavası ,
radyoda "Ha usaklar!" , Karadeniz havası ,
rakı kadehte arslan sütü , anason ,
uy anason kokusu ,
ahbapça , kardeşçe konuşulan dilim ...
A be islâh be , islâh be hâlim ...
Şu Varna deli etti beni
divâne etti ...

6 Haziran 957 Varna

BALKON

Kurort-Varnada, Balkan-Turistte balkondan bakıyorum:

Yol, ağaçlar,

ağaçlıktan sonra kum,
ötesi, gökle deniz olacak,
yok,

ne gök, ne deniz,
kumun ötesi yalın ı ışık,
ışık ucsuz, bucaksız...

Havada bir de gül kokusu var,
yanıyor insanın genzi.
Gülleri görmüyorum
ama belli kokularından
hepsi koskocaman
hepsi kıpkırmızı...

Lehli turistler plâje iniyor,
sarışın, pembe, çıplak...

Tepemde bir kırlangıç dönüyor,
kanatları kara, göğsü ak.
Arıya benzer yeri yok, ama
yine de benziyor arıya.
Bir kaybolup bir görünüyor,
inıyor, çıkıyor civildiyarak
kendi civiltısıyla sarhoş...

Mavi çanakta cacık.
Peynirli pide getirdiler,
-İstanbuldayım sanki -,
peynirli pide getirdiler,
susamlı, sıcak sıcak, yumuşacık...

Varnada bu yaz günü,
çok hasta, çok muhacir şair için bile,
bütün büyük lâflardan uzak
bir bahtiyarlık - yaşamak...

Varna 3 Haziran 957

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

BOR OTELİ

Şu Varnada uyumanın yolu yok geceleri
uyumanın yolu yok:
yıldızların bolluğundan
yakınlığından parlaklığından,
kumlukta hışırtısından ölü dalgaların
sedefleriyle
çakıllarıyla
tuzlu yosunlarıyla hışırtısı,
denizde bir yürek gibi atan motor sesinden,
İstanbuldan çıkıp

Boğazı geçip

odamı dolduran anıların yüzünden

kimisinin gözü yeşil
kimisinin bilekleri kelepçeli
kimisinin bir mendil var elinde
lavanta çiçeği kokuyor mendil.

Şu Varnada uyumanın yolu yok, gülüm,
şu Varnada Bor otelinde.

2 Haziran 957 Varna

Ya Ayni, Ya Habibi.....

Port-Saidde geminin hesabi mi var ...

Port-Saidde gunes yakin, bulut uzak.

Port-Saidde kundura boyar

yalnayak, basi kabak

on yasinda mansurum.

Iskarpinler, babuclar, postallar, kunduralar,

tozlu, camarli, umutsuz

yorgun argin, ihtiyar,

cikar aynali sandiga.

Fircalar kanatlanir, parlar kizil kadife.

Iskarpinler, babuclar, postallar, kunduralar,

Sevincli, diydiri, genc,

umutlu, bitil, viril,

iner aynali sandiktan.

Mansurum kara kuru,

hurma cekirdegi gibi.

Mansurum tatli.

Mansurum hep ayni sarkiyi soyler:

Ya ayni, ya habibi

Port-Saidi yiktilar, öldurduler mansuru.

Bu sabah gazetede fotografini gordum.

~~Okukerim okuram okuram okuram okuram~~

Ölümlerin arasinda bir küçük ölü.

Ya ayni, ya habibi

Hurma Cekirdegi gibi

Nazim Hikmet

Erag 25,11,1956

G e c e

F A U S T U N E V İ

Gecenin bir geç vaktında,
Kulelerin dibinde, kemerlerin altında,
dolastım durdum Pıragı.

Gökyüzü karanlıkta altın çeken bir imbik,
bir simyaker imbiği, alevi mavi mavi,
Şarl meydanına doğru indim yokuş aşağı,
orda, köşe başında, kiliniğe bitişik,
bahçe içinde doktor Faustun evi.

Kapıyı çaldım.

Doktor evde yok..

Mâlûm.

İki yüz yıl kadar önce,
tavandaki delikten,
yine böyle bir gece,
çekip aldı onu şeytan.

Kapıyı çalıyorum.

Bu evde ben de senet vereceğim şeytana,
ben de kanımla imzaladım senedi.

Ne altın istiyorum ondan,
ne bilim, ne de gençlik.

Hasretlik cana yetti,

pes!

Beni İstanbuluma götürsün bir saatlik...

Çalıyorum kapıyı, çalıyorum.

Kapı açılmıyor, açılmıyor.

Neden?

İstediğim olmaz iş mi Mefistofeles?

Yoksa bu lime lime ruhum

satın alınmağa değmez mi?

Pırağda ay doğuyor limon sarısı.

Doktor Faustun evi önünde duruyorum,

çalışıyorum açılmaz kapıyı gece yarısı....

Yesenik. 22/12/956

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

V A S T L A V C A D D E S İ N İ N
V İ T R İ N L E R İ

Külahlı kuleler, Pırağ şehrinde,
kararınca akşamın üzerinde,
düşe giren dünyalar aydınlanır
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Kumaş, deri, kesme billur ve çelik,
sevinç, keder, türkü, yaşlılık, gençlik,
oburluk küp gibi, dibi de delik
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Elimiz camların ardına gider,
orda ruhumuza dokunmak ister.
Gözlerimiz kendimizi seyreder
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Cimriliğimizle cömertliğimiz,
yumuşaklığımızla sertliğimiz,
düzenbazlığımızla mertliğimiz
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Sabrimizin ağır, demir çarlığı,
kibrimizin yedi tuğlu sarığı,
bir dilim ekmeğimizin katığı
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Kendi kendimize hayranlığımız,
hasedimiz, arkadaş canlılığımız,
tepeden tırnağa insanlığımız
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Külahlı kuleler, Pırağ şehrinde,
Kararınca akşamın üzerinde,
düşe giren dünyalar aydınlanır
Vastlav caddesinin vitrinlerinde.

Ünüdeyim bir vitrinin
bütün bir dünya oyuncak.
Kurtlar, aylar şipsirin,
düşüp öldürmiyen uçak,
sarı bacalı vaporlar,
otobüsler pırıl pırıl.
İstanbulda bir Memet var,
altısına bastı bu yıl.

Pırağ 31/12/956

H A N U Ş U S T A N I N S A A T I

Kar, önce, tepede dindi,

Pırag şatosunun orda.

Sonra, birden bire, berrak,

nazlı, serin bir mavilik

kestaneliklere indi,

yumuşak parlıyor da.

Şair, memleketten uzak,

hasretlerle delik deşik,

Eski Kentte duruyordu

meydanlıkta, yapa yalnız.

Gotik bir duvar üstünde

Hanuş ustanın saati

on ikiyi vuruyordu.

Harmanilerinde yıldız

ve en aziz Piyer önde,

saatin içinden çıktı

yorgun on iki havvari

ve kesesiyle yehırda

ve inanç ve şer ve zulüm.

"Ve geldik ve gidiyoruz".

Ve taştan bir yeniçeri

melül, mahzun aşağıda.

ve canları çalan ölüm

ve yukarda öttü horoz.

Şair, memleketten uzak,
hasretlerle delik, deşik,
etrafına dalgın, baktı.

Geldi indi salınarak
nazlı, serin bir mavilik
meydanlığa öğle vaktı.

Yesenik 29/12/ 956*

TÜRKİYE SOSYAL
TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

LIDI IVANNA

Kaç kere beraberce yazmışız şirrilerimi
kaç kere mavi dumandan avuçlarına onun
koymuşum yanan başımı.

Sanmıyorum kötülük edeceğini bana.

Ama ilminize hürmeten

ve güzel hazırlınız için Lidi Ivanna
peki, terkedeyim tütünü:

maphsane yoldaşımı.

Peki, Lidi Ivanna, kafayı çekmiyeyim,
ne şarap, ne votka, ne rakı,
hattâ yılbaşı gecesi,
bayramlarda hattâ,
hattâ Kostinin doğum günü.

Evet,
zaten en kolayı bu,
kırk yıl içmesem aklıma gelmez meret.

Peki saat on dedimi
yatırayım vataga hasta kalbimi
çocuklarla, kuşlarla beraber.
Halbuki, meselâ,geç vakit geceleyin
kışın hele
rahatsız etmeden

büyük uykudaki iki insani
usullacık geçip Kızılmejdana
dolaşmaya bayılırım

rıhtımında Moskova nehrinin,
yahutta sabahlamaya,Lidi Ivanna,
usta bir kitabın aydınlığında.

Peki, en azından altı ay daha

Yârin yanağından uzak durayım.

Zaten ayrılık var arada.

Anlıyorum Lidi Ivanna, yoldaşım,
yüksek emirlerinize riayet ederek,

yoksa, üçüncü bir enfarkt,

ve el bombası gibi patlayıp dağılabilir yürek.

Anlıyorum.

Fakat,

sevinç,

öfke,

keder

tütünden de, diyorsunuz,

uykusuzluktan da beter.

^{ama} İyi bana doktorcuğum, meselâ

nasıl sevinmem dolu dizgin, dört nala,

gördükçe ben komünist,

burda komünizmin,

elle tutulur hâle geldiğini

yahut bizimkilerin, Fransa seçimlerinde

en çok oy aldığını.

Benim akıllı doktorum, insaf edin,

nasıl öfkelenmem düşündükçe memleketimi,

ayakları altında çarpınıyor bir avuç hergelenin.

Yahut, meselâ

belki görmiyeceğim bir daha

anasıyla Mehmedimi.

Kederlenmemek elde mi, güzel gözlü doktorum,

elde mi?...

Sözüm kısası Lidi Ivanna,

şefkatli emeğinizi boşa çıkaracağım diye

kızmayın bana.

Deniz kıyısında, ben, vekarlı, sâkin,
vurdum duymaz bir kaya
gibi yaşamaya
söz veremiyeceğim.

Bırakın, doktor,
yürek bu,
bakın nasıl çarpıyor,
çatlıyacaksa öfkeden,
kederden,

sevinçten
varsın çatlasın!

1953 21 nisan Moskova

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Sofra

Şu Varna deli etti beni

divâne etti.

Domates, yeşil biber, kalkan tavası,
radyoda "Ha uşaklar!", Karadeniz havası,
rakı kadehte arslan sütü, anason,

uy anason kokusu,

ahbapça, kardeşçe konuşulan dilim...

A be islâh be, islâh be hâlim...

Şu Varna deli etti beni

divâne etti...

6 Haziran 957 Varna

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Karşı yalı memleket

sesleniyorum Varnadan

işitiyor musun

Memet Memet.

Karadeniz akıyor durmadan

deli hasret deli hasret

oğlum sana sesleniyorum işitiyor musun

Memet Memet.

Varna 29 Mayıs 1957

TÜRKİYE SOSYAL TARTAV
TARİH ARATIRMA VAKFI

1263
Karşı yalı memleket
sesleniyorum Varnadan

İşitiyor musun

Memet Memet .

Karadeniz akıyor durmadan
deli hasret deli hasret

oğlum sana sesleniyorum işitiyor musun

Memet Memet .

Varna 29 Mayıs 957

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Sade seni düşündüm kestanenin altında,
sade seni yani Memedi
sade seninle Memedi yani Memleketi...

11 Haziran Varna.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Münevverden mektup aldım, diyor ki:

Anlat bana doğduğum şehri Nâzım.

Sofyadan pek küçükken çıkmışım

ama bulgarca bilirmişim...

sofya nasıl şehir?

Dinlerdim anamdan,

sofya ufacıkmiş,

büyümüştür,

düşün, kırk bir sene geçmiş.

Bir "Park Boris" varmış o zaman.

Dadım sabahları götürürmüş beni.

Sofyanın en büyük parkı olacak.

Orda resimlerim çekilmiş, durur.

Bol güneşli, bol gölgeli bir park.

Git, orda otur.

Belki rastlarsın önünde oynadığım sıraya.

Ama sıralar kırk yıl dayanmaz ya,

onlar da çürüyüp değiştirilmiştir.

En iyisi ağaçlar,

ağaçlar anılardan uzun yaşar...

Git orda en yaşlı kestanenin altına otur bir gün.

Herşeyi unut,

ayrılığımızı bile,

sade beni düşün.

Münevvere mektup yazdım, dedim ki:

Ağaçlar duruyor, eski sıralar ölmüş.

"Park Boris", "Hürriyet parkı" olmuş.

Ve elbette ki sevgilim, elbet
efendisiz ve kölesiz

Bir korduz bahçesi olacaktır bu güzelim
memleket

PIRAYE'YE MEKTUP

Onlar ümidin düşmanıdır sevgilim

akar suyun

meyva çağında ağacın

serpilip gelişen hayatın düşmanı.

Çünkü ölüm vurdu damgasını alınlarına

Çürüyen diş, dökülen et

Bir daha geri dönmek üzere yıkılıp gidecekler.

Ve elbetteki sevgilim elbet

dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya

dolaşacaktır ne şanlı elbisesiyle

işçi tulumuyla

Bu güzelim memlekette hürriyet.

Bursada Havlucu Recebe

Karabük fabrikasında tesviyeci Hasana

düşman

Fakir Köylü Hatçe kadına

Irgat Süleymana düşman

Sana düşman, bana düşman

Düşünen insana düşman

Vatan ki bu insanların evidir

Sevgilim, onlar vatana düşman!

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI